Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (tretia komora)

z 12. decembra 2014*

„Hospodárska súťaž — Kartely — Trh s parafínovými voskami — Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 81 ES — Určenie cien — Dôkaz o porušení — Usmernenia k metóde stanovovania výšky pokút z roku 2006 — Rovnosť zaobchádzania — Priťažujúce okolnosti — Opakované porušenie — Povinnosť odôvodnenia — Poľahčujúce okolnosti — Podstatne znížená účasť — Porušenie z nedbanlivosti — Právo na obhajobu — Neobmedzená právomoc“

Vo veci T-558/08,

Eni SpA, so sídlom v Ríme (Taliansko), v zastúpení: M. Siragusa, D. Durante, G. Rizza, S. Valentino a L. Bellia, advokáti,

žalobkyňa,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: F. Castillo de la Torre a V. Di Bucci, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

ktorej predmetom je najmä návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie K(2008) 5476 v konečnom znení z 1. októbra 2008 týkajúceho sa konania podľa článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39.181 – Sviečkové vosky), ako aj subsidiárne návrh na zrušenie pokuty uloženej žalobkyni alebo jej zníženie,

VŠEOBECNÝ SÚD (tretia komora),

v zložení: predseda komory O. Czúcz (spravodajca), sudcovia I. Labucka a D. Gratsias,

tajomník: J. Palacio González, hlavný referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 19. marca 2013,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: taliančina.

Rozsudok

Skutkové okolnosti

1. *Správne konanie a prijatie napadnutého rozhodnutia*

1 Rozhodnutím K(2008) 5476 v konečnom znení z 1. októbra 2008 týkajúcim sa konania podľa článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39.181 – Sviečkové vosky) (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) Komisia Európskych spoločenstiev konštatovala, že žalobkyňa, Eni SpA spolu s ďalšími podnikmi porušila článok 81 ods. 1 ES a článok 53 ods. 1 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (EHP) tým, že sa zúčastnila na karteli na trhu s parafínovými voskami v rámci EHP a na nemeckom trhu s parafínovým gáčom.

2 Okrem žalobkyne bolo napadnuté rozhodnutie určené aj týmto spoločnostiam: Esso Deutschland GmbH, Esso Société anonyme française, ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA a Exxon Mobil Corp. (ďalej spoločne len „ExxonMobil“), H&R ChemPharm GmbH, H&R Wax Company Vertrieb GmbH a Hansen & Rosenthal KG (ďalej spoločne len „H&R“), Tudapetrol Mineralölerzeugnisse Nils Hansen KG, MOL Nyrt., Repsol YPF Lubricantes y Especialidades SA, Repsol Petróleo SA a Repsol YPF SA (ďalej spoločne len „Repsol“), Sasol Wax GmbH, Sasol Wax International AG, Sasol Holding in Germany GmbH a Sasol Ltd (ďalej spoločne len „Sasol“), Shell Deutschland Oil GmbH, Shell Deutschland Schmierstoff GmbH, Deutsche Shell GmbH, Shell International Petroleum Company Ltd, The Shell Petroleum Company Limited, Shell Petroleum NV a The Shell Transport and Trading Company Ltd (ďalej spoločne len „Shell“), RWE Dea AG a RWE AG (ďalej spoločne len „RWE“), ako aj Total SA a Total France SA (ďalej spoločne len „Total“) (odôvodnenie 1 napadnutého rozhodnutia).

3 Parafínové vosky sa vyrábajú v rafinérii zo surovej ropy. Používajú sa na výrobu rôznych výrobkov, akými sú napríklad sviečky, chemikálie, pneumatiky a automobilové výrobky, ako aj v odvetví výroby kaučuku, obalov, lepidiel a žuvačiek (odôvodnenie 4 napadnutého rozhodnutia).

4 Parafínový gáč je surovina potrebná na výrobu parafínových voskov. Vyrába sa v rafinériách ako vedľajší produkt pri výrobe základových olejov zo surovej ropy. Predáva sa tiež konečným zákazníkom, napríklad výrobcom trieskových dosák (odôvodnenie 5 napadnutého rozhodnutia).

5 Komisia začala vyšetrovanie po tom, čo ju spoločnosť Shell Deutschland Schmierstoff v liste zo 17. marca 2005 informovala o existencii kartelu a zároveň jej predložila žiadosť o oslobodenie od pokuty na základe oznámenia o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 45, 2002, s. 3; Mim. vyd. 08/002, s. 155, ďalej len „oznámenie o spolupráci z roku 2002“) (odôvodnenie 72 napadnutého rozhodnutia).

6 Na základe článku 20 ods. 4 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 [ES] a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) vykonala Komisia 28. a 29. apríla 2005 šetrenia na mieste v priestoroch spoločností „H&R/Tudapetrol“, Eni, MOL, ako aj v priestoroch patriacich spoločnostiam zo skupín Sasol, ExxonMobil, Repsol a Total (odôvodnenie 75 napadnutého rozhodnutia).

7 V období medzi 25. a 29. májom 2007 zaslala Komisia spoločnostiam uvedeným v bode 2 vyššie vrátane žalobkyne oznámenie o výhradách (odôvodnenie 85 napadnutého rozhodnutia). Eni odpovedala na oznámenie o výhradách listom zo 14. augusta 2007.

8 Komisia uskutočnila 10. a 11. decembra 2007 vypočúvanie, ktorého sa zúčastnila Eni (odôvodnenie 91 napadnutého rozhodnutia).

9 Komisia vzhľadom na dôkazy, ktoré mala k dispozícii, v napadnutom rozhodnutí usúdila, že subjekty, ktorým bolo určené napadnuté rozhodnutie a ktoré predstavujú väčšinu výrobcov parafínových voskov a parafínového gáča v rámci EHP, sa dopustili jediného, komplexného a pokračujúceho porušenia článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP, ktoré sa vzťahovalo na územie EHP. Toto porušenie spočívalo v dohodách alebo zosúladených postupoch týkajúcich sa určenia cien, ako aj výmeny a sprístupňovania citlivých obchodných informácií dotýkajúcich sa parafínových voskov (ďalej len „hlavná časť porušenia“). Pokiaľ ide o RWE (neskôr Shell), ExxonMobil, MOL, Repsol, Sasol a Total, porušenie týkajúce sa parafínových voskov súviselo tiež s rozdelením zákazníkov alebo trhov (ďalej len „druhá časť porušenia“). Okrem toho porušenie, ktorého sa dopustili RWE, ExxonMobil, Sasol a Total sa týkalo tiež parafínového gáča predávaného konečným zákazníkom na nemeckom trhu (ďalej len „časť porušenia týkajúca sa parafínového gáča“) (odôvodnenia 2, 95, 328 a článok 1 napadnutého rozhodnutia).

10 K protiprávnym postupom dochádzalo na protisúťažných stretnutiach nazývaných „technické stretnutia“ alebo niekedy aj stretnutia „Blauer Salon“, ktoré organizovali účastníci kartelu, a na „stretnutiach týkajúcich sa parafínového gáča“, ktoré boli zamerané osobitne na otázky súvisiace s parafínovým gáčom.

11 Pokuty, ktoré boli v tomto prípade uložené, boli stanovené na základe usmernení k metóde stanovenia pokút uložených podľa článku 23 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1/2003 (Ú. v. EÚ C 210, 2006, s. 2) (ďalej len „usmernenia z roku 2006“), ktoré boli platné v čase doručenia oznámenia o výhradách spoločnostiam uvedeným v bode 2 vyššie.

12 Napadnuté rozhodnutie obsahuje najmä tieto ustanovenia:

„*Článok 1*

Podnikmi, ktoré porušili článok 81 ods. 1 [ES] a v období od 1. januára 1994 článok 53 Dohody o EHP tým, že sa počas uvedených období podieľali na pokračujúcej dohode a/alebo [pokračujúcom] zosúladenom postupe v odvetví parafínových voskov v rámci spoločného trhu a od 1. januára 1994 v rámci EHP, sú:

Eni SpA: [30. a 31.] októbra 1997 a od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005,

…

Článok 2

Za porušenie uvedené v článku 1 sa ukladajú tieto pokuty:

Eni SpA: 29 120 000 eur,

Esso Société anonyme française: 83 588 400 eur,

z čoho spoločne a nerozdielne s

ExxonMobil Petroleum and Chemical BVBA a Exxon Mobi1 Corporation v sume 34 670 400 eur, z čoho spoločne a nerozdielne s Esso Deutschland GmbH v sume 27 081 600 eur,

Tudapetrol Mineralölerzeugnisse Nils Hansen KG: 12 000 000 eur,

Hansen & Rosenthal KG spoločne a nerozdielne s H&R Wax Company Vertrieb GmbH: 24 000 000 eur,

z čoho spoločne a nerozdielne s

H&R ChemPharm GmbH v sume 22 000 000 eur,

MOL Nyrt.: 23 700 000 eur,

Repsol YPF Lubricantes y Especialidades SA spoločne a nerozdielne s Repsol Petróleo SA a Repsol YPF SA: 19 800 000 eur,

Sasol Wax GmbH: 318 200 000 eur,

z čoho spoločne a nerozdielne so

Sasol Wax International AG, Sasol Holding in Germany GmbH a Sasol [Ltd] v sume 250 700 000 eur,

Shell Deutschland Oil GmbH, Shell Deutschland Schmierstoff GmbH, Deutsche Shell GmbH, Shell International Petroleum Company Limited, The Shell Petroleum Company Limited, Shell Petroleum NV a The Shell Transport and Trading Company Limited: 0 eur,

RWE Dea AG spoločne a nerozdielne s RWE AG: 37 440 000 eur,

Total France SA spoločne a nerozdielne s Total SA: 128 163 000 eur.“

2. *O skupine Eni*

13 Pokiaľ ide o účasť žalobkyne na porušení, Komisia v napadnutom rozhodnutí usúdila:

„…

(342)
V kapitole 4 bolo preukázané, že Eni sa počas obdobia svojej účasti zúčastnila na porušení prostredníctvom zamestnancov spoločností AgipPetroli SpA a Eni SpA…

(343)
AgipPetroli SpA bola zastúpená na stretnutí 30. a 31. októbra 1997 a v období od 21. a 22. februára 2002 do 31. decembra 2002 (keď sa zlúčila so spoločnosťou Eni SpA a v dôsledku toho zanikla) a Eni SpA sa zúčastnila v období od 1. januára 2003 (od tohto dňa boli divízie pre rafináciu a marketing zodpovedné za predaje parafínových voskov a parafínového gáča) do 28. apríla 2005 (deň skončenia porušenia).

(344)
AgipPetroli SpA sa zlúčila so spoločnosťou Eni SpA 31. decembra 2002. Podľa zásad vymedzených v odôvodnení 334 sa Eni SpA musí preto považovať za spoločnosť, ktorá prebrala zodpovednosť za činnosti spoločnosti AgipPetroli SpA v období pred 31. decembrom 2002…

(345)
V dôsledku toho sa spoločnosť Eni SpA považuje za zodpovednú, nielen pokiaľ ide o jej priamu účasť na karteli po spojení so spoločnosťou AgipPetroli SpA (31. december 2002), ale takisto aj za činnosti spoločnosti AgipPetroli SpA v rámci kartelu v období pred týmto dňom.

(346)
V odpovedi na oznámenie o výhradách Eni nevyvrátila tieto závery Komisie týkajúce sa jej zodpovednosti.

(347)
Z dôvodov uvedených vyššie je Eni SpA zodpovedná za svoju účasť na stretnutí, ktoré sa uskutočnilo 30. a 31. októbra 1997 a v období od 21. a 22. februára 2002 do 28. apríla 2005 (deň skončenia porušenia).“

Konanie a návrhy účastníkov konania

14 Návrhom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 17. decembra 2008 podala žalobkyňa žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie.

15 Na základe správy sudcu spravodajcu Všeobecný súd (tretia komora) rozhodol o otvorení ústnej časti konania. V rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania stanovených v článku 64 jeho rokovacieho poriadku vyzval účastníkov konania, aby odpovedali na určité písomné otázky a predložili určité dokumenty. Účastníci konania vyhoveli tejto výzve v stanovenej lehote.

16 Prednesy účastníkov konania a ich odpovede na otázky, ktoré im Všeobecný súd položil, boli vypočuté na pojednávaní z 19. marca 2013.

17 Vzhľadom na skutkové väzby s vecami T-540/08, Esso a i./Komisia, T-541/08, Sasol a i./Komisia, T-543/08, RWE a RWE Dea/Komisia, T-544/08, Hansen & Rosenthal a H&R Wax Company Vertrieb/Komisia, T-548/08, Total/Komisia, T-550/08, Tudapetrol/Komisia, T-551/08, H&R ChemPharm/Komisia, T-562/08, Repsol YPF Lubricantes y especialidades a i./Komisia, a T-566/08, Total Raffinage et Marketing/Komisia, ako aj vzhľadom na blízkosť a zložitosť uvedených právnych otázok Všeobecný súd rozhodol, že v prejednávanej veci vyhlási rozsudok až po pojednávaniach v uvedených súvisiacich veciach, z ktorých posledné sa konalo 3. júla 2013.

18 Žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd:

— v celom rozsahu alebo čiastočne zrušil napadnuté rozhodnutie a vyvodil z toho dôsledku, pokiaľ ide o sumu pokuty, ktorá jej bola uložená,

— subsidiárne zrušil alebo znížil pokutu, ktorá jej bola uložená,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

19 Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zamietol žalobu,

— zaviazal žalobkyňu na náhradu trov konania.

Právny stav

20 Žalobkyňa uvádza na podporu svojej žaloby šesť žalobných dôvodov.

21 Žalobkyňa uvádza prvé dva žalobné dôvody týkajúce sa spochybnenia jej účasti na karteli, ktoré sa zakladajú na porušení článku 81 ES. Prvý žalobný dôvod sa týka preukázania jej účasti na porušení z dôvodu jej prítomnosti na technickom stretnutí z 30. a 31. októbra 1997. Druhý žalobný dôvod sa týka jej účasti na porušení v období od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005.

22 Žalobkyňa okrem toho uvádza štyri žalobné dôvody týkajúce sa stanovenia sumy pokuty v jej prípade. Tretí žalobný dôvod sa zakladá na porušení článku 81 ES, článku 23 nariadenia č. 1/2003, usmernení z roku 2006, ako aj zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania z dôvodu nesprávneho stanovenia koeficientu vo výške 17 % na základe závažnosti porušenia a dodatočnej sumy nazvanej „vstupný poplatok“. Štvrtý žalobný dôvod sa zakladá na porušení článku 81 ES, článku 23 nariadenia č. 1/2003, usmernení z roku 2006, zásad právnej istoty a rovnosti zaobchádzania, ako aj na zneužití právomoci z dôvodu zvýšenia sumy pokuty o 60 % na základe priťažujúcich okolností týkajúcich sa opakovaného porušenia. Piaty žalobný dôvod sa zakladá na porušení článku 81 ES, článku 23 nariadenia č. 1/2003, usmernení z roku 2006, zásady rovnosti zaobchádzania a povinnosti odôvodnenia, keďže Komisia neuznala existenciu poľahčujúcej okolnosti týkajúcej sa podstatne zníženej účasti na karteli a jej neúčasti na jeho vykonávaní. Šiesty žalobný dôvod sa zakladá na porušení článku 81 ES, článku 23 nariadenia č. 1/2003 a usmernení z roku 2006 z dôvodu neuznania poľahčujúcej okolnosti týkajúcej sa nedbanlivosti.

23 Vzhľadom na to, že prvý a druhý žalobný dôvod sa týkajú posúdenia dôkazov preukazujúcich účasť spoločnosti Eni na karteli, Všeobecný súd považuje za užitočné, aby boli tieto žalobné dôvody preskúmané spoločne.

1. *O prvom a druhom žalobnom dôvode, ktoré sa týkajú účasti žalobkyne na karteli a sú založené na porušení článku 81 ES*

24 Svojím prvým žalobným dôvodom žalobkyňa tvrdí, že Komisia nezákonne preukázala jej účasť na dohode alebo zosúladenom postupe na základe jej účasti na technickom stretnutí z 30. a 31. októbra 1997 v Hamburgu (Nemecko). Svojím druhým žalobným dôvodom poukazuje na nezákonnosť preukázania jej účasti na karteli v období od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005.

O pojmoch dohoda a zosúladený postup

25 Podľa článku 81 ods. 1 ES sa ako nezlučiteľné so spoločným trhom zakazujú: všetky dohody medzi podnikateľmi, rozhodnutia združení podnikateľov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu.

26 Na to, aby išlo o dohodu v zmysle článku 81 ods. 1 ES, stačí, aby dotknuté podniky vyjadrili spoločnú vôľu správať sa na trhu určeným spôsobom (rozsudky Súdu prvého stupňa zo 17. decembra 1991, Hercules Chemicals/Komisia, T-7/89, Zb. s. II-1711, bod 256, a z 20. marca 2002, HFB a i./Komisia, T-9/99, Zb. s. II-1487, bod 199).

27 Možno konštatovať, že dohoda v zmysle článku 81 ods. 1 ES je uzatvorená, pokiaľ existuje zhoda vôle týkajúca sa samotného princípu obmedzenia hospodárskej súťaže, aj keď sú konkrétne prvky zamýšľaného obmedzenia ešte predmetom rokovaní (rozsudok Všeobecného súdu zo 16. júna 2011, Heineken Nederland a Heineken/Komisia, T-240/07, Zb. s. II-3355, bod 45; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 26 vyššie, body 151 až 157 a 206).

28 Pojem zosúladený postup predstavuje formu spolupráce medzi podnikmi, ktorá bez toho, aby podniky dospeli k uskutočneniu dohody v pravom zmysle slova, vedome nahrádza riziká hospodárskej súťaže praktickou spoluprácou medzi nimi (rozsudky Súdneho dvora z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, bod 115, a Hüls/Komisia, C-199/92 P, Zb. s. I-4287, bod 158).

29 V tejto súvislosti článok 81 ods. 1 ES bráni akémukoľvek nadviazaniu priameho alebo nepriameho kontaktu medzi hospodárskymi subjektmi, ktorý by mohol buď ovplyvniť konanie skutočného alebo potenciálneho konkurenta na trhu, alebo by mohol tomuto konkurentovi odhaliť konanie, ktoré sa dotknutý hospodársky subjekt rozhodol uskutočňovať na trhu alebo ktoré na tomto trhu zamýšľa

uskutočňovať, pokiaľ cieľom alebo následkom týchto kontaktov je obmedzenie hospodárskej súťaže (rozsudok Heineken Nederland a Heineken/Komisia, už citovaný v bode 27 vyššie, bod 47; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 28 vyššie, body 116 a 117).

O zásadách hodnotenia dôkazov

30 Podľa judikatúry musí Komisia predložiť dôkazy o porušeniach, ktoré zistí, a určiť dôkazné prostriedky, ktoré môžu právne dostatočným spôsobom preukázať existenciu skutočností svedčiacich o porušení (pozri rozsudok Súdneho dvora zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, bod 58, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Dresdner Bank a i./Komisia, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP a T-61/02 OP, Zb. s. II-3567, bod 59 a tam citovanú judikatúru).

31 Pokiaľ ide o rozsah súdneho preskúmania, z ustálenej judikatúry vyplýva, že keď Všeobecný súd prejednáva žalobu o neplatnosť rozhodnutia prijatého na základe článku 81 ods. 1 ES, musí všeobecne v plnom rozsahu preskúmať, či sú alebo nie sú splnené podmienky uplatnenia článku 81 ods. 1 ES (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 26. októbra 2000, Bayer/Komisia, T-41/96, Zb. s. II-3383, bod 62 a tam citovanú judikatúru).

32 Ak má súd v tejto súvislosti pochybnosti, tieto pochybnosti musia svedčiť v prospech podniku, ktorému je určené rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie. Súd preto nemôže dospieť k záveru, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala predmetné porušenie, ak má v tejto súvislosti naďalej akékoľvek pochybnosti, osobitne v rámci konania o neplatnosť rozhodnutia, ktorým sa ukladá pokuta (rozsudok Súdu prvého stupňa Dresdner Bank a i./Komisia, už citovaný v bode 30 vyššie, bod 60, a rozsudok Všeobecného súdu z 12. júla 2011, Hitachi a i./Komisia, T-112/07, Zb. s. II-3871, bod 58).

33 V tejto poslednej uvedenej situácii je totiž nevyhnutné zohľadniť zásadu prezumpcie neviny, ktorá vyplýva najmä z článku 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 a ktorá je jedným zo základných práv, ktoré predstavujú všeobecné zásady práva Európskej únie. Vzhľadom na povahu predmetných porušení, ako aj na povahu a stupeň prísnosti sankcií, ktoré sú s nimi spojené, sa zásada prezumpcie neviny uplatňuje najmä na konania týkajúce sa porušení pravidiel hospodárskej súťaže uplatniteľných na podniky, ktoré môžu viesť k uloženiu pokút alebo penále (rozsudok Hitachi a i./Komisia, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 59; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Dresdner Bank a i./Komisia, už citovaný v bode 30 vyššie, bod 61 a tam citovanú judikatúru).

34 Preto je potrebné, aby Komisia uviedla presné a zhodujúce sa dôkazy na účely preukázania existencie porušenia. Treba však zdôrazniť, že každý dôkaz predložený Komisiou nemusí nevyhnutne zodpovedať týmto kritériám v prípade každého prvku porušenia. Postačuje, ak súbor dôkazov, o ktoré sa inštitúcia opiera, zodpovedá tejto požiadavke pri celkovom posúdení (pozri rozsudok Dresdner Bank a i./Komisia, už citovaný v bode 30 vyššie, body 62 a 63 a tam citovanú judikatúru).

35 Dôkazy uvedené Komisiou v napadnutom rozhodnutí na účely preukázania existencie porušenia článku 81 ods. 1 ES, ktoré sa dopustil podnik, sa nemajú posudzovať samostatne, ale ako celok (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2008, BPB/Komisia, T-53/03, Zb. s. II-1333, bod 185 a tam citovanú judikatúru).

36 Takisto je potrebné uviesť, že Komisia je v praxi často povinná dokazovať existenciu porušenia za podmienok, ktoré sú na splnenie tejto úlohy nepriaznivé, keďže od obdobia vzniku rozhodných skutočností, ktoré tvoria porušenie, mohlo uplynúť niekoľko rokov a niektoré podniky, ktoré boli predmetom vyšetrovania, s Komisiou aktívne nespolupracovali. Hoci Komisia musí nevyhnutne dokázať, že protiprávna dohoda o určení cien bola uzavretá, je neprimerané žiadať, aby okrem toho predložila dôkaz o špecifickom mechanizme, ktorým mal byť tento cieľ dosiahnutý. Pre podnik, ktorý

sa dopustil porušenia, by totiž bolo veľmi jednoduché uniknúť potrestaniu, ak by mohol zakladať svoje tvrdenia na neurčitosti informácií o fungovaní protiprávnej dohody v situácii, keď existencia dohody a jej protisúťažný cieľ boli dostatočne preukázané. Podniky sa môžu za týchto okolností riadne obhajovať, ak majú možnosť vyjadriť sa k všetkým dôkazom, ktoré predložila Komisia v ich neprospech (rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, JFE Engineering a i./Komisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Zb. s. II-2501, bod 203).

37 Pokiaľ ide o dôkazy, ktoré možno použiť na účely preukázania porušenia článku 81 ES, v práve Únie prevláda zásada voľného hodnotenia dôkazov (rozsudky Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, Dalmine/Komisia, T-50/00, Zb. s. II-2395, bod 72, a Hitachi a i./Komisia, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 64).

38 Čo sa týka dôkaznej hodnoty jednotlivých dôkazov, jediným relevantným kritériom pri hodnotení predložených dôkazov je ich vierohodnosť (rozsudok Dalmine/Komisia, už citovaný v bode 37 vyššie, bod 72).

39 Podľa všeobecných pravidiel dokazovania vierohodnosť, a teda aj dôkazná hodnota dokumentu závisia od jeho pôvodu, od okolností jeho vyhotovenia, od jeho adresáta a od jeho obsahu (rozsudky Súdu prvého stupňa z 15. marca 2000, Cimenteries CBR a i./Komisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Zb. s. II-491, body 1053 a 1838, a Hitachi a i./Komisia, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 70).

40 Pokiaľ sa Komisia opiera výlučne o správanie predmetných podnikov na trhu, aby dospela k záveru o existencii porušenia, stačí, aby tieto podniky preukázali existenciu okolností, ktoré stavajú skutkový stav zistený Komisiou do iného svetla, a tak umožňujú nahradiť vysvetlenie skutkového stavu, na základe ktorého Komisia dospela k záveru, že došlo k porušeniu pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, iným prijateľným vysvetlením (pozri v tomto zmysle rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 186).

41 Naproti tomu v prípadoch, keď Komisia vychádzala z listinných dôkazov, nestačí, ak dotknuté podniky predložia iba prijateľnú alternatívu k stanovisku Komisie, ale musia preukázať, že dôkazy uvedené v napadnutom rozhodnutí na účely preukázania existencie porušenia sú nepostačujúce (rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 187). Takéto hodnotenie dôkazov neporušuje zásadu prezumpcie neviny (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 8. júla 1999, Montecatini/Komisia, C-235/92 P, Zb. s. I-4539, bod 181).

42 Keďže zákaz zúčastňovať sa na protisúťažných postupoch a dohodách, ako aj sankcie, ktoré môžu byť porušiteľom uložené, sú všeobecne známe, je bežné, že činnosti, ktoré sú obsahom týchto postupov a dohôd, sa uskutočňujú tajne, že stretnutia sa uskutočňujú potajomky a že súvisiaca dokumentácia je obmedzená na minimum. Preto nemožno od Komisie požadovať, aby predložila písomnosti, ktoré by výslovne preukazovali nadviazanie kontaktu medzi dotknutými subjektmi. Aj keď Komisia objaví také písomnosti, zvyčajne sú len neúplné a nesúrodé, takže je často nutné rekonštruovať niektoré detaily prostredníctvom dedukcií. Existenciu protisúťažného postupu alebo dohody je preto možné vyvodiť z určitého počtu zhodujúcich sa skutočností a nepriamych dôkazov, ktoré ako celok môžu predstavovať dôkaz o porušení pravidiel hospodárskej súťaže (rozsudok Súdneho dvora zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, body 55 až 57; pozri tiež rozsudok Dresdner Bank a i./Komisia, už citovaný v bode 30 vyššie, body 64 a 65 a tam citovanú judikatúru).

43 Pri posudzovaní dôkaznej hodnoty listinných dôkazov treba prisúdiť veľký význam okolnosti, že dokument bol vyhotovený v bezprostrednej súvislosti so skutkovými okolnosťami (rozsudky Súdu prvého stupňa z 11. marca 1999, Ensidesa/Komisia, T-157/94, Zb. s. II-707, bod 312, a zo 16. decembra 2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op

Elektrotechnisch Gebied a Technische Unie/Komisia, T-5/00 a T-6/00, Zb. s. II-5761, bod 181) alebo s priamym svedkom týchto okolností (rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 207).

44 Absencia dátumu alebo podpisu na dokumente alebo skutočnosť, že je zle čitateľný, tomuto dokumentu neodoberá nijakú dôkaznú silu, najmä ak možno s dostatočnou presnosťou určiť jeho pôvod, približný dátum jeho vzniku a jeho obsah (rozsudok Súdu prvého stupňa z 13. decembra 2006, FNCBV/Komisia, T-217/03 a T-245/03, Zb. s. II-4987, bod 124; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 10. marca 1992, Shell/Komisia, T-11/89, Zb. s. II-757, bod 86).

45 Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že hoci neexistencia listinných dôkazov môže byť relevantná pri celkovom posudzovaní súboru nepriamych dôkazov, o ktoré sa Komisia opiera, samotná táto neexistencia dotknutému podniku neumožňuje spochybniť tvrdenia Komisie tým, že predloží alternatívne vysvetlenie skutkových okolností. Platí to len v prípade, že dôkazy predložené Komisiou neumožňujú preukázať existenciu porušenia jednoznačne a bez potreby výkladu (rozsudok Hitachi a i./Komisia, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 65; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 12. septembra 2007, Coats Holdings a Coats/Komisia, T-36/05, neuverejnený v Zbierke, bod 74).

46 Okrem toho nijaké ustanovenie ani nijaká všeobecná zásada práva Únie nezakazujú Komisii použiť voči podniku vyhlásenia iných podnikov, ktorým sa vytýka účasť na karteli. Ak by to tak nebolo, dôkazné bremeno, ktoré nesie Komisia, na preukázanie správania, ktoré je v rozpore s článkom 81 ES, by bolo neudržateľné a nezlučiteľné s úlohou dohliadať na správne uplatňovanie týchto ustanovení (rozsudky JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, bod 192, a Hitachi a i./Komisia, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 67).

47 Osobitne vysoká dôkazná hodnota môže byť priznaná vyhláseniam, ktoré sú po prvé vierohodné, po druhé vyhotovené v mene podniku, po tretie pochádzajú od osoby, ktorá má služobnú povinnosť konať v záujme tohto podniku, po štvrté sú v rozpore so záujmami osoby, ktorá ich podáva, po piate pochádzajú od priameho svedka skutočností, ktoré sú v nich uvedené, a po šieste boli poskytnuté písomne, zámerne a po zrelej úvahe (rozsudok Hitachi a i./Komisia, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 71; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, body 205 až 210).

48 Vyhlásenie podniku obvineného z toho, že sa zúčastnil na karteli, ktorého správnosť spochybňuje niekoľko ďalších dotknutých podnikov, však nemožno považovať za postačujúci dôkaz o existencii porušenia, ktorého sa tieto podniky dopustili, ak nie je podporené inými dôkazmi, aj keď požadovaný stupeň potvrdenia môže byť nižší vzhľadom na vierohodnosť predmetných vyhlásení (rozsudky JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, body 219 a 220, a Hitachi a i./Komisia, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 68).

49 Okrem toho, hoci vo vzťahu k dobrovoľným výpovediam hlavných účastníkov protiprávneho kartelu existuje určitá nedôvera vzhľadom na možnosť, že títo účastníci mávajú tendenciu minimalizovať závažnosť svojej účasti na porušení a maximalizovať závažnosť účasti ostatných, nič to nemení na skutočnosti, že domáhanie sa uplatnenia oznámenia o spolupráci z roku 2002 s cieľom dosiahnuť oslobodenie od pokuty alebo jej zníženie nepredstavuje nevyhnutne podnet na predloženie skreslených dôkazov, pokiaľ ide o ostatných účastníkov predmetného kartelu. Akýkoľvek pokus uviesť Komisiu do omylu môže totiž spochybniť úprimnosť, ako aj úplnosť spolupráce žiadateľa a tým ohroziť jeho možnosť mať úplný prospech z oznámenia o spolupráci z roku 2002 (rozsudok Hitachi a i./Komisia, už citovaný v bode 32 vyššie, bod 72; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa zo 16. novembra 2006, Peróxidos Orgánicos/Komisia, T-120/04, Zb. s. II-4441, bod 70).

50 Predovšetkým treba usúdiť, že skutočnosť, že osoba sa priznala k porušeniu a pripustila tým existenciu iných skutočností, než sú tie, ktorých existencia môže byť priamo vyvodená z predmetných dokumentov, *a priori* znamená, že ak neexistujú osobitné okolnosti naznačujúce opak, táto osoba sa rozhodla povedať pravdu. Vyhlásenia, ktoré sú v rozpore so záujmami toho, kto ich robí, sa tak v zásade musia považovať za osobitne vierohodné dôkazy (rozsudky Súdu prvého stupňa JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 36 vyššie, body 211 a 212; z 26. apríla 2007, Bolloré a i./Komisia, T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 a T-136/02, Zb. s. II-947, bod 166, a z 8. júla 2008, Lafarge/Komisia, T-54/03, neuverejnený v Zbierke, bod 59).

51 Uvedená judikatúra sa môže analogicky uplatniť na článok 53 Dohody o EHP.

O opise hlavnej časti porušenia v napadnutom rozhodnutí

52 Na úvod treba pripomenúť, že Komisia v odôvodnení 2 napadnutého rozhodnutia s názvom „Zhrnutie porušenia“ usúdila, že subjekty, ktorým je uvedené rozhodnutie určené, sa zúčastnili jediného, komplexného a pokračujúceho porušenia článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP. Hlavná časť tohto porušenia spočívala „v dohodách alebo zosúladených postupoch týkajúcich sa určenia cien, ako aj výmeny a sprístupňovania citlivých obchodných informácií“ dotýkajúcich sa parafínových voskov. Táto hlavná časť predstavovala jedinú zložku porušenia, na ktorej sa žalobkyňa podľa napadnutého rozhodnutia podieľala.

53 V napadnutom rozhodnutí v bode „4.1 Základné zásady a fungovanie kartelu“ Komisia v odôvodnení 106 a nasl. uvedeného rozhodnutia opísala obsah hlavnú časť porušenia takto:

„…

(106)
Technické stretnutia boli vždy rozdelené na dve časti: úvodnú diskusiu týkajúcu sa technických otázok, po ktorej nasledovali diskusie protisúťažnej povahy týkajúce sa okrem iného určenia cien, rozdelenia trhov a (v niektorých prípadoch) zákazníkov, výmeny a poskytovania citlivých obchodných informácií, vrátane súčasnej a budúcej cenovej politiky, zákazníkov, výrobných kapacít a objemov predaja.

(107)
Diskusie týkajúce sa cien a potenciálnych zvýšení cien sa uskutočňovali spravidla na konci technických stretnutí. Diskusie týkajúce sa cien zvyčajne iniciovala Sasol, ale následne o cenách a stratégiách cenovej politiky diskutovali všetci účastníci formou okrúhleho stola… Diskusie sa týkali tak zvýšení cien, ako aj orientačných cien pre konkrétnych zákazníkov a všeobecných zvýšení cien a tiež minimálnych cien a orientačných cien pre celý trh… Zvýšenia cien boli spravidla dohodnuté v absolútnych číslach a nie v percentách (napríklad 60 [eur] za tonu v prípade úplne rafinovaných parafínových voskov)… Minimálne ceny neboli dohodnuté len vtedy, keď existovala dohoda o zvýšení cien, ale aj vtedy, keď zvýšenie cien nebolo uskutočniteľné (napríklad v období poklesu cien)…

…

(109)
Zástupcovia podnikov si navyše vymieňali citlivé obchodné informácie a zverejňovali svoju všeobecnú stratégiu…

(110)
Podniky – s výnimkou spoločnosti MOL – zastupovali manažéri, ktorí mali právomoc určovať cenovú stratégiu svojho podniku a určovať ceny pre jednotlivých zákazníkov. …

(111)
Na väčšine technických stretnutí sa diskusie o cenách týkali spravidla parafínových voskov… a len zriedka jednotlivých druhov parafínových voskov (ako sú úplne rafinované parafínové vosky, polorafinované parafínové vosky, zmesi voskov/špeciálne voskové výrobky, tvrdé parafínové vosky alebo hydrogenované vosky). Okrem toho bolo všetkým podnikom jasné, že ceny všetkých druhov parafínového vosku sa zvýšia o rovnakú sumu alebo rovnaké percento…

…

(113)
Výsledok technických stretnutí sa spravidla realizoval prostredníctvom oznámenia zvýšení cien zákazníkom alebo zrušenia existujúcich cenových schém… Zriedkavé prípady podvádzania alebo neuplatňovania boli prebraté na nasledujúcich stretnutiach (pozri napríklad odôvodnenia 149 a 157). Jeden zo zastúpených podnikov zvyčajne prevzal iniciatívu a začal zvyšovať svoje ceny. Spravidla to bola Sasol, avšak táto spoločnosť niekedy žiadala od iného účastníka, aby začal. Krátko po tom, čo niektorý podnik zákazníkom oznámil, že zamýšľa zvýšiť ceny, ostatní dodávatelia ho nasledovali a tiež oznámili zvýšenia cien… Zástupcovia podnikov sa na technických stretnutiach navzájom informovali o opatreniach, ktoré prijali na realizáciu výsledkov technických stretnutí. Tieto informácie sa poskytovali ústne… alebo zaslaním kópie príslušných oznámení o zvýšení cien alebo zrušení cien jednému alebo všetkým ostatným [zúčastneným] podnikom. Komisia totiž zistila, že účastníci si vymieňali také oznámenia. Bolo zistené, že počas šiestich týždňov po technických stretnutiach došlo k výmene vzorky približne 150 listov tohto druhu… Bolo tiež zistené, že podľa dohody zastúpené podniky nemajú mať prospech z uplatnenia dohodnutého zvýšenia cien na zvýšenie svojho vlastného podielu na trhu… Toto zistenie nebolo v odpovediach na oznámenie o výhradách spochybnené.“

54 V bode „4.2 Podrobné informácie o technických stretnutiach“ Komisia v napadnutom rozhodnutí najskôr uviedla súhrnnú tabuľku, v ktorej boli uvedené miesta a dátumy technických stretnutí, ako aj prítomné podniky (odôvodnenie 124 napadnutého rozhodnutia). Potom preskúmala dostupné dôkazy týkajúce sa každého z technických stretnutí (odôvodnenia 126 až 177 napadnutého rozhodnutia).

55 V bode „5.3 Povaha porušenia v posudzovanom prípade“ Komisia v napadnutom rozhodnutí spresnila zásady, ktorými sa riadi kvalifikácia protisúťažných konaní, uplatniteľné v posudzovanom prípade:

„5.3.1 Zásady …

(205)
V prípade komplexného dlhodobého porušenia nie je potrebné, aby ho Komisia kvalifikovala ako [dohodu alebo zosúladený postup]. Pojmy [dohoda alebo zosúladený postup] sú neurčité a môžu sa prekrývať. Protisúťažné konanie sa mohlo z času na čas meniť alebo sa jeho mechanizmy mohli prispôsobiť alebo posilniť s cieľom zohľadniť vývoj situácie. Takéto odlíšenie by dokonca nemuselo byť ani možné, keďže porušenie môže mať súčasne znaky každej z foriem zakázaného konania, zatiaľ čo v prípade, ak by sa niektoré z jeho prejavov posudzovali samostatne, bolo by možno charakterizovať ich tak, že konkrétne spadajú skôr pod jednu ako pod druhú formu. Bolo by však neprirodzené rozdeliť v rámci analýzy to, čo predstavuje jednoznačne konanie, ktoré má len jeden celkový cieľ, na viaceré samostatné formy porušení. Kartel môže teda predstavovať zároveň dohodu aj zosúladený postup. Článok 81 [ES] nestanovuje osobitnú kvalifikáciu pre také komplexné porušenie, aké je opísané v tomto rozhodnutí…

(206)
V prípade, ak má kartel viacero členov, ktorých protisúťažné konanie možno v určitom období kvalifikovať ako dohodu alebo zosúladený postup (komplexné porušenia), Komisia nemusí presne určiť, do ktorej kategórie každý druh konania konkrétne patrí.“

56 V tom istom bode napadnutého rozhodnutia Komisia ďalej opísala obsah porušenia takto:

„5.3.2 Uplatnenie

(210)
Skutočnosti opísané v kapitole 4 tohto rozhodnutia preukazujú, že všetky podniky, ktorých sa týka toto konanie, sa podieľali na protisúťažných činnostiach týkajúcich sa parafínových voskov a – v prípade spoločností označených v odôvodnení 2 – parafínového gáča… a že sa pravidelne zúčastňovali na stretnutiach, na ktorých sa preberali tieto otázky:

1. určovanie cien[,]

2. … rozdelenie zákazníkov a/alebo rozdelenie trhov[,]

3. poskytovanie a výmena citlivých obchodných informácií týkajúcich sa najmä zákazníkov, cien, výrobných kapacít a objemov predaja…

5.3.2.2 Určovanie cien

(240)
Odôvodnenia 98, 107, 126, 128, 131, 133, 135, 137, 139, 140, 142, 145, 147, 149, 152, 153, 156, 157, 163, 168, 174, 176 a 177 preukazujú, že predmetné podniky určovali minimálne ceny a dojednávali zvýšenia cien (ďalej len ‚určovanie cien‘).

(241)
ExxonMobil, Repsol, Sasol a Shell potvrdili existenciu postupov určovania cien [pozri odôvodnenie 107] a opäť potvrdili túto informáciu na svojom vypočutí, ako aj vo svojej písomnej odpovedi na oznámenie o výhradách.“

57 Komisia dospela k záveru o účasti spoločnosti Eni na karteli v odôvodnení 298 napadnutého rozhodnutia takto:

„Ako bolo preukázané v kapitole 4, Eni sa zúčastnila na stretnutí v roku 1997 a na jedenástich stretnutiach v období od februára 2002 do februára 2005. Stretnutie z roku 1997 (pozri odôvodnenie 145) umožnilo prijať dohodu o cenách v zmysle článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP. Pokiaľ ide o stretnutia v období po februári 2002 (pozri odôvodnenia 165 až 178), Komisia na základe dostupných dôkazov a všeobecného opisu obvyklej štruktúry technických stretnutí prijala záver, že Eni pomáhala pri zvyšovaní cien a výmene citlivých informácií, zúčastňovala sa na týchto aktivitách a prispievala k nim. Keďže Eni sa po roku 2002 zúčastnila na jedenástich z trinástich stretnutí, Komisia usudzuje, že Eni vedela alebo mala vedieť o protisúťažnom cieli a opatreniach prijatých na technických stretnutiach. Hoci neexistuje nijaký dôkaz o tom, že by sa Eni zúčastnila na stretnutiach zo 14. a 15. januára 2004 a z 11. a 12. mája 2004, Komisia usudzuje, že pokračujúca účasť spoločnosti Eni na porušení je preukázaná v prípade obdobia od 21. a 22. februára 2002 do 28. apríla 2005… Komisia predovšetkým usudzuje, že udalosti opísané v odôvodnení 165 preukazujú, že Eni zohľadnila získané informácie o správaní svojich konkurentov na trhu, prispôsobila svoje vlastné správanie a prijala vykonávacie opatrenia. Túto situáciu možno posúdiť ako zosúladený postup.“

O účasti spoločnosti Eni na karteli z dôvodu jej prítomnosti na technickom stretnutí z 30. a 31.októbra 1997

58 Žalobkyňa tvrdí, že Komisia nemôže úspešne prijať záver o jej účasti na karteli na základe jej prítomnosti na technickom stretnutí z 30. a 31. októbra 1997. Jej prítomnosť je totiž odôvodnená návštevou jej zástupcu v Hamburgu na účely legitímnych rokovaní so spoločnosťou Sasol. Okrem toho uvedený zástupca sa dištancoval od protisúťažného obsahu predmetného technického stretnutia.

Preskúmanie dôkazov

59 V odôvodnení 145 napadnutého rozhodnutia týkajúcom sa technického stretnutia z 30. a 31. októbra 1997 sa Komisia opiera o zápisnicu zo stretnutia „Blauer Salon“, ktorú vyhotovila Sasol a v ktorej sú uvedené tieto údaje:

	„Dáum	Zvýšenie	Min. cena
√ SCHS, D			
√ Dea, D			
√ SRS-Tuda, D			
√ MOL, HU	1.1.		
√ Total, F	1.1.	DEM 10,-	DEM 120
Mobil-Bp, F			
√ Repsol, E			
√ Agip, I	1.1.	DEM 10“	

60 Sasol vyhlásila, že z tejto zápisnice vyplýva, že všetci účastníci sa zaviazali zvýšiť ceny o 10 až 12 nemeckých mariek (DEM) za 100 kg, Total a Agip si chceli zvýšiť ceny o 10 DEM a že to malo viesť k minimálnej cene 120 DEM za 100 kg, aspoň pokiaľ ide o spoločnosť Total.

61 Úrovne a dátumy zvýšení v celom rozsahu potvrdzujú dve poznámky týkajúce sa tohto stretnutia, ktoré boli nájdené v priestoroch spoločnosti MOL.

62 Komisia v odôvodnení 145 napadnutého rozhodnutia dospela na základe týchto dokumentov a vyhlásení podnikov k tomuto záveru:

„Zúčastnené podniky sa dohodli na stratégii s cieľom harmonizovať a zvýšiť ceny. Poznámka sa týka parafínových voskov a zároveň parafínového gáča. Navyše z poznámky [spoločnosti MOL] vyplýva, že podniky si vymieňali informácie v súvislosti s udržaním cien a so všeobecnou cenovou stratégiou“.

63 V prvom rade v tejto súvislosti treba uviesť, že Sasol a Repsol vyhlásili, že technické stretnutie z 30. a 31. októbra 1997 malo protisúťažný obsah. Okrem toho Sasol tiež pristúpila k výkladu dokumentov, ktoré Komisia odhalila, pričom spresnila najmä to, že všetci účastníci sa zaviazali zvýšiť ceny (pozri bod 60 vyššie). Tieto vyhlásenia poskytli po zrelej úvahe osoby, ktoré sa zúčastnili na technických stretnutiach, pričom tieto vyhlásenia takisto svedčia v neprospech podnikov, v mene ktorých boli urobené. V zmysle judikatúry citovanej v bode 47 vyššie tak majú osobitnú vierohodnosť.

64 V druhom rade treba uviesť, že obsah diskusií, ktoré sa viedli na technickom stretnutí z 30. a 31. októbra 1997, je veľmi dobre zdokumentovaný v poznámkach spoločnosti MOL a zápisnici zo stretnutia „Blauer Salon“ vypracovanej spoločnosťou Sasol. Ďalej treba uviesť, že – ako Komisia

poznamenala v odôvodnení 215 napadnutého rozhodnutia – poznámky spoločnosti MOL boli pripravené osobami, ktoré sa na týchto stretnutiach zúčastnili a ich obsah je štruktúrovaný a relatívne podrobný. V dôsledku toho je dôkazná hodnota týchto poznámok veľmi vysoká. Pokiaľ ide o zápisnice zo stretnutí „Blauer Salon“ vypracované spoločnosťou Sasol, ide o dokumenty z obdobia, keď nastali skutkové okolnosti, a boli vypracované *in tempore non suspecto*, teda krátko po každom technickom stretnutí. Aj keby osoba, ktorá ich vypracovala, nebola na technických stretnutiach prítomná, vychádzala z informácií získaných od účastníka. Preto je dôkazná hodnota týchto zápisníc takisto vysoká.

65 Všeobecný súd preto dospel k záveru, že súbor dôkazov, ktoré Komisia uviedla v odôvodnení 145 napadnutého rozhodnutia, umožňuje potvrdiť, že účastníci sa na technických stretnutiach z 30. a 31. októbra 1997 skutočne dohodli na zvýšeniach cien parafínových voskov.

O účasti spoločnosti Eni na technickom stretnutí z 30. a 31. októbra 1997 a otázka jej dištancovania sa

66 Žalobkyňa nespochybňuje, že jej zástupca, pán DS., sa zúčastnil na technickom stretnutí z 30. a 31. októbra 1997.

67 Tvrdí však, že účasť pána DS. na tomto technickom stretnutí bola náhodná. Tento zástupca totiž v nadväznosti na bilaterálne stretnutie so zástupcom spoločnosti Sasol, ktorá je zákazníkom spoločnosti Eni, pozval túto spoločnosť na jedno stretnutie, ktoré organizovala spoločnosť Sasol vo väčšom rozsahu spolu s ďalšími európskymi výrobcami parafínov.

68 Navyše žalobkyňa sa od protisúťažného obsahu predmetného technického stretnutia dištancovala. Pán DS., keďže sa nezaujímal o otázky súvisiace s uplatňovanými cenami a ponúkanými množstvami, sa nezúčastnil na diskusii, ale zotrval až do konca stretnutia iba z dôvodu zdvorilosti voči spoločnosti Sasol. Od začiatku stretnutia však upozornil svojich partnerov zo spoločnosti Sasol, že ani Eni ani on sám sa o takéto stretnutia nezaujímajú, ako to vyplýva z jeho vyhlásenia. Skutočnosť, že Sasol pochopila jeho dištancovanie sa, bola preukázaná tým, že Eni nebola pozvaná na ďalšie technické stretnutia až do 21. februára 2002. Okrem toho Eni 12. júna 1998 tiež zrušila svoje členstvo v odbornom združeniu European Wax Federation (EWF).

69 Podľa judikatúry v súvislosti s protisúťažnými dohodami, ktoré sa tak, ako v prejednávanom prípade, prejavujú počas stretnutí konkurenčných podnikov, k porušeniu článku 81 ods. 1 ES dôjde vtedy, ak je predmetom uvedených stretnutí obmedzovanie, vylučovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže a tieto stretnutia tak smerujú k umelému organizovaniu fungovania trhu. V takom prípade stačí, ak Komisia na účely preukázania účasti podniku na karteli preukáže, že dotknutý podnik sa zúčastnil na stretnutiach, na ktorých došlo k uzavretiu dohôd protisúťažnej povahy. Ak bola preukázaná účasť na takýchto stretnutiach, tomuto podniku prináleží, aby predložil dôkazy o tom, že jeho účasť na predmetných stretnutiach nemala protisúťažnú povahu, takým spôsobom, že preukáže, že svojim konkurentom oznámil, že sa týchto stretnutí zúčastnil z iných dôvodov ako oni (rozsudky Súdneho dvora Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 29 vyššie, bod 81, a z 25. januára 2007, Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel/Komisia, C-403/04 P a C-405/04 P, Zb. s. I-729, bod 47).

70 Dôvodom tejto zásady je skutočnosť, že podnik svojou účasťou na takomto stretnutí bez verejného dištancovania sa od jeho obsahu umožnil ostatným účastníkom domnievať sa, že súhlasí s jeho výsledkom a že sa mu podriadi (rozsudky Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 42 vyššie, bod 82, a Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel/Komisia, už citovaný v bode 69 vyššie, bod 48).

71 Treba uviesť, že tak poznámky spoločnosti MOL, ako aj zápisnica zo stretnutia „Blauer Salon“ vyhotovená spoločnosťou Sasol odkazujú na spoločnosť Eni, keďže sa v nich uvádzajú tak názov spoločnosti Agip, ktorá je dcérskou spoločnosťou spoločnosti Eni a pôsobí v oblasti výroby parafínových voskov, ako aj opatrenie na účely zvýšenia cien navrhované spoločnosťou Agip (podľa

poznámky spoločnosti MOL 100 DEM za tonu a podľa zápisnice zo stretnutia „Blauer Salon“ 10 DEM za 100 kg) a navrhovaný dátum zvýšenia ceny (1. január 1998). Zhodnosť poznámok v súvislosti s týmito podrobnosťami nepochybne preukazuje, že zástupca spoločnosti Eni rovnako ako zástupcovia ostatných podnikov zúčastnení na tomto technickom stretnutí skutočne oznámil opatrenie a dátum zvýšenia cien výrobkov zodpovedajúcich parafínovým voskom. Toto zistenie je podporené tiež vyhlásením spoločnosti Sasol, podľa ktorého sa tabuľka nachádzajúca sa v predmetných dokumentoch má vykladať tak, že všetci účastníci sa zaviazali zvýšiť ceny z 10 na 12 DEM za 100 kg (pozri bod 60 vyššie).

72 Okrem toho žalobkyňa tvrdí, že pán DS. poukázal iba na absenciu jej záujmu vo vzťahu k zástupcom spoločnosti Sasol. Spomenutie predmetného opatrenia a dátumu zvýšenia cien, ktoré navrhla spoločnosť Eni, vo dvoch poznámkach, ktoré boli vyhotovené nezávisle dvomi podnikmi a ktoré odrážajú obsah diskusií na uvedených technických stretnutiach, naznačuje, že ostatní účastníci sa domnievali, že Eni pristúpila k protisúťažným dojednaniam. Tvrdenie žalobkyne, podľa ktorého sa verejne dištancovala od protisúťažného obsahu tohto technického stretnutia, tak treba zamietnuť.

Záver o účasti žalobkyne na karteli 30. a 31. októbra 1997

73 Na základe uvedenej analýzy treba konštatovať, že žalobkyňa sa 30. a 31. októbra 1997 zúčastnila na technickom stretnutí, ktorého obsah patrí do hlavnej časti porušenia, t. j. dohôd alebo zosúladených postupov týkajúcich sa určenia cien, ako aj výmeny a sprístupňovania citlivých obchodných informácií dotýkajúcich sa parafínových voskov. Okrem priamych dôkazov preukazujúcich účasť žalobkyne na dojednaniach v súvislosti s určením cien parafínových voskov treba poukázať na to, že žalobkyňa sa verejne nedištancovala od protisúťažného obsahu uvedeného technického stretnutia. Komisia preto správne preukázala, že žalobkyňa sa zúčastnila na prvej časti porušenia 30. a 31. októbra 1997.

74 Ďalšie tvrdenia žalobkyne nemôžu spochybniť toto zistenie.

75 Pokiaľ ide o absenciu pozvania žalobkyne na nasledujúce technické stretnutia zo strany spoločnosti Sasol a zrušenie jej členstva v EWF, stačí uviesť, že skutočnosť, že Eni nebola pozvaná na následné technické stretnutia, je správne uvedená v napadnutom rozhodnutí stanovením dĺžky trvania účasti na porušení. Komisia sa totiž obmedzila na konštatovanie, že Eni sa zúčastnila na karteli 30. a 31. októbra 1997 bez toho, aby doplnila ďalšie dodatočné obdobie po predmetnom technickom stretnutí.

76 To isté platí v prípade tvrdenia žalobkyne, podľa ktorého sa Komisia dopustila pochybenia, pokiaľ ide o opatrenie, prostredníctvom ktorého žalobkyňa zvýšila svoje ceny v nadväznosti na technické stretnutie z 30. a 31. októbra 1997. Vzhľadom na to, že účasť spoločnosti Eni na karteli nebola stanovená v prípade obdobia od 1. novembra 1997 do 20. februára 2002, tvrdenia týkajúce sa opatrenia na účely zvýšenia cien spoločnosťou Eni 1. januára 1998 nemôžu spochybniť platnosť konštatovania jej účasti na karteli 30. a 31. októbra 1997, ktorá bola jednoznačne potvrdená dôkazmi, ktorými disponuje Komisia.

77 Napokon tvrdenia žalobkyne týkajúce sa nesprávneho preukázania jej účasti na pokračujúcej dohode alebo pokračujúcom zosúladenom postupe na základe jej prítomnosti na technickom stretnutí z 30. a 31. októbra 1997 nemôžu uspieť. Z dôvodu stanovenia dlhších období účasti na karteli je totiž prídavné meno „pokračujúce“ v článku 1 napadnutého rozhodnutia použité na základe pravidelnej účasti dotknutých podnikov na karteli. V prípade spoločnosti Eni bola jej účasť na pokračujúcej dohode alebo pokračujúcom zosúladenom postupe stanovená na obdobie od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005. Naopak Komisia mohla správne prijať záver o účasti spoločnosti Eni na karteli 30. a 31. októbra 1997 na základe priamych dôkazov týkajúcich sa daného technického stretnutia bez toho, aby musela splniť kritériá vyplývajúce z pojmu pokračujúce porušenie.

78 Vzhľadom na uvedené úvahy treba potvrdiť zistenie Komisie, podľa ktorého sa žalobkyňa zúčastnila na porušení 30. a 31. októbra 1997.

O účasti spoločnosti Eni na porušení v období od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005

79 Žalobkyňa priznáva, že sa zúčastnila na desiatich technických stretnutiach v období od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005. Domnieva sa však, že Komisia nemohla vzhľadom na účasť na týchto technických stretnutiach správne prijať záver, že Eni sa podieľala na dohode alebo zosúladenom postupe, ktoré sa týkajú určenia cien (prvá časť) alebo výmeny citlivých informácií (druhá časť).

O neúčasti spoločnosti Eni na dohode alebo zosúladenom postupe, ktoré sa týkajú určenia cien parafínových voskov

– Preskúmanie dôkazov

80 Žalobkyňa tvrdí, že Komisia nepreukázala jej účasť na dohode alebo zosúladenom postupe, ktoré sa týkajúce určenia cien parafínových voskov.

81 V prvom rade treba uviesť, že Komisia disponuje dôkazmi preukazujúcimi, že na technických stretnutiach sa viedla aspoň jedna diskusia v súvislosti cenami.

82 Konkrétne podľa vyhlásenia spoločnosti Sasol z 12. mája 2005 technické stretnutia spravidla viedli k protisúťažnej činnosti, keďže sa na nich diskutovalo o zvýšeniach a zníženiach cien a dochádzalo na nich k výmene informácií o hrubých cenách a plánovaní týkajúcom sa kapacít.

83 Podľa vyhlásenia spoločnosti Repsol z 19. mája 2005 bola súčasťou technických stretnutí diskusia o úrovniach cien parafínových voskov uplatňovaných účastníkmi, ktorí sa zúčastňovali na technických stretnutiach.

84 Shell vyhlásila, že všetky technické stretnutia sa týkali určenia cien. Podľa jej vyhlásenia zo 14. júna 2006 sa o cenách parafínových voskov prinajmenšom od roku 1999, keď sa jej zástupca, ktorý vypovedal ako svedok, začal zúčastňovať na technických stretnutiach, nikdy nerozhodovalo jednostranne, ale vždy o nich rozhodli konkurenti na technických stretnutiach.

85 Okrem toho tie isté podniky v tých istých vyhláseniach tiež uviedli, že na viacerých technických stretnutiach sa účastníci skutočne dohodli na minimálnych cenách alebo na zvýšeniach cien a niekedy dokonca aj na opatreniach na účely ich zvýšenia.

86 Tieto vyhlásenia, na ktoré Komisia tiež odkazuje najmä v odôvodneniach 107 a 113 napadnutého rozhodnutia, boli urobené na základe svedeckých výpovedí osôb, ktoré sa zúčastnili na technických stretnutiach, po zrelej úvahe a obviňujú aj podniky, v mene ktorých boli urobené. Vyhlásenia sa navyše vo všeobecnosti zhodujú s opisom porušenia, čo ešte zvyšuje ich vierohodnosť. V zmysle judikatúry citovanej v bode 47 vyššie sú teda tieto vyhlásenia osobitne vierohodné.

87 Okrem toho treba zdôrazniť, že vo vyhláseniach spomenutých v bodoch 82 až 84 vyššie, ako aj v ďalších vyhláseniach, na ktoré sa odkazuje v odôvodneniach 107, 109, 111 a 113 napadnutého rozhodnutia a ktorých výňatky predložila Komisia v odpovedi na písomné otázky Všeobecného súdu, sa odkazuje na účasť spoločnosti Eni na predmetných technických stretnutiach a na účasť jej zástupcu na diskusiách, ktoré sa na týchto stretnutiach viedli.

88 Žalobkyňa však tvrdí, že Komisia vo vyhlásení spoločnosti Shell zo 14. júna 2006 nezohľadnila pasáž, podľa ktorej „čo sa týka cien dohodnutých na technickom stretnutí, [pán S.] nevedel, či Eni a Repsol, ktoré boli počas technických stretnutí skôr pasívne, súhlasili s dátumom a sumou, ktoré boli dohodnuté na účely zvýšenia cien“. Žalobkyňa na základe toho dospela k záveru, že neexistuje dôkaz o tom, že by rešpektovala cenové dojednania, ktoré boli prijaté na technických stretnutiach.

89 Treba uviesť, že v tom istom vyhlásení Shell medzi podnikmi, ktoré sa dohodli na zvýšeniach cien a minimálnych cenách, spomína tiež spoločnosť Eni. Toto vyhlásenie spresňuje, že v nadväznosti na technické stretnutia ani MOL, ani Repsol ani Eni nezaslali svojim zákazníkom listy týkajúce sa zvýšenia cien, ale tieto zvýšenia oznámili skôr ústne.

90 Toto vyhlásenie je preto súčasťou súboru dôkazov preukazujúcich účasť spoločnosti Eni na karteli a konkrétne na dohodách alebo zosúladených postupoch týkajúcich sa určenia cien parafínových voskov. Neistota pána S. zo spoločnosti Shell, pokiaľ ide o spôsoby vykonania dohôd spoločnosťou Eni, totiž nemôže znížiť dôkaznú hodnotu tvrdení, ktoré sa konkrétne týkajú účasti spoločnosti Eni na takýchto dohodách alebo zosúladených postupoch.

91 V druhom rade treba konštatovať, že vyhlásenia uvedené v bodoch 82 až 84 vyššie sú podporené písomnými poznámkami, ktoré boli vyhotovené v čase technických stretnutí a ktoré Komisia objavila počas inšpekcií, pričom žalobkyňa k nim mala počas správneho konania prístup a ich časť je citovaná najmä v odôvodneniach 165 a 177 napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ ide o poznámku spoločnosti Eni citovanú v odôvodnení 165 napadnutého rozhodnutia, ide o dokument, ktorý bol vyhotovený v čase porušenia a *in tempore non suspecto*, teda po technickom stretnutí, na ktoré odkazuje. Dôkazná hodnota tejto poznámky je preto vysoká. Poznámka spoločnosti MOL citovaná v odôvodnení 177 napadnutého rozhodnutia je rukou písaná poznámka vypracovaná počas stretnutí osobou, ktorá sa ich zúčastnila a má štruktúrovaný a relatívne podrobný obsah. Jej dôkazná hodnota je preto veľmi vysoká.

92 Po prvé, pokiaľ ide o obsah poznámky spoločnosti Eni týkajúcej sa technického stretnutia z 21. a 22. februára 2002, Komisia v odôvodnení 165 napadnutého rozhodnutia citovala túto pasáž:

„Stretnutie, ktoré sa uskutočnilo vo veľmi transparentnom prostredí, potvrdilo – aj pri zohľadnení rozdielov jednotlivých trhov a rozdielnych stratégií v súvislosti s výrobkami a trhom – možnosť zvýšiť príjmy v súlade s postupmi, ktoré sme už prijali. V dôsledku toho môžeme pokračovať v prebiehajúcich postupoch týkajúcich sa revízie zmluvných rámcov a súvisiacich cien, ktoré prirodzene zahrnujú našich hlavných zákazníkov a distribútorov parafínu.“

93 Podľa napadnutého rozhodnutia obsah tejto poznámky preukazuje, že diskusie sa týkali úrovne cien parafínových voskov.

94 Treba potvrdiť tento výklad. Skutočnosť, že sa v poznámke spoločnosti Eni spomína revízia cien ako postup, v ktorom treba vo svetle diskusií, ktoré sa viedli na stretnutí, pokračovať, totiž naznačuje, že účastníci si na tomto stretnutí vymieňali informácie o cenách. To potvrdzuje aj vyhlásenie spoločnosti Shell z 30. marca 2005, v ktorom bolo predmetné technické stretnutie zaradené na zoznam s názvom „Prehľad stretnutí a oznámenia týkajúce sa cien“.

95 Žalobkyňa tvrdí, že jej predmetná poznámka konkrétne preukazuje, že svoju obchodnú stratégiu vymedzila nezávisle od technických stretnutí. Ako totiž vyplýva z poslednej časti výňatku citovaného v bode 92 vyššie, žalobkyňa sa svoju obchodnú stratégiu rozhodla zmeniť ešte skôr, než nadviazala čo i len menší styk so svojimi európskymi konkurentmi.

96 Všeobecný súd usudzuje, že tento výklad nie je z hľadiska znenia predmetného výňatku prijateľný.

97 To, že Eni potvrdila možnosť pokračovať vo zvyšovaní svojich príjmov vďaka „revízii zmluvných rámcov a súvisiacich cien“ na základe informácií získaných na „stretnutí, ktoré sa uskutočnilo vo veľmi transparentnom prostredí“ a ktorého protisúťažnú povahu uznali nezávisle od seba spoločnosti Shell a Sasol, totiž bez primeranej pochybnosti naznačuje, že informácie o cenách, ktoré získala Eni na technickom stretnutí, boli pre ňu užitočné a mohli ovplyvniť jej obchodné správanie.

98 Po druhé treba preskúmať poznámku spoločnosti MOL, citovanú v odôvodnení 177 napadnutého rozhodnutia, ktorá sa týka technického stretnutia z 23. a 24. februára 2005 v Hamburgu, na ktorom sa zúčastnila Eni.

99 V uvedenej poznámke sa uvádza:

„ExxonMobil	[=1. apríl]	€ 15/t
Shell	Zvýšená cena	
Sasol	[= 12. apríl]	Zvyšovanie cien“

100 Sasol vyhlásila, že sa viedla diskusia o zvýšení cien a že ďalším účastníkom oznámila svoje vlastné zvýšenie cien. Vo vyhláseniach, na ktoré odkazuje napadnuté rozhodnutie, tak Shell, ako aj Sasol posúdili toto stretnutie ako tajné.

101 Na základe uvedeného treba prijať záver, že Komisia disponuje rukou písanými poznámkami vyhotovenými v čase, keď nastali vytýkané skutkové okolnosti týkajúce sa dohôd alebo zosúladených postupov v súvislosti s určením cien parafínových voskov, ku ktorým došlo na technických stretnutiach, na ktorých sa zúčastnila Eni.

– O účasti spoločnosti Eni na protisúťažných stretnutiach a nedištancovaní sa

102 Podľa napadnutého rozhodnutia žalobkyňu počas hlavného obdobia jej účasti na porušení, a to v období od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005, zastupoval na jedenástich z trinástich technických stretnutí, ktoré sa konali, pán MO. Žalobkyňa uznáva svoju účasť na desiatich technických stretnutiach, pričom však spochybňuje svoju účasť na technickom stretnutí z 27. a 28. februára 2003 v Mníchove.

103 Je teda nesporné, že žalobkyňa sa zúčastnila na desiatich z trinástich technických stretnutí, ktoré sa konali v období od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005.

104 Podľa judikatúry citovanej v bodoch 69 a 70 vyššie však na účely preukázania účasti podniku na karteli stačí, že Komisia preukáže, že sa tento podnik zúčastnil na stretnutiach, na ktorých boli uzavreté dohody s protisúťažnou povahou. Ak sa preukáže účasť na takýchto stretnutiach, dotknutému podniku prináleží, aby predložil dôkazy o tom, že jeho účasť na predmetných stretnutiach nemala protisúťažnú povahu, a to takým spôsobom, že preukáže, že svojim konkurentom oznámil, že sa na týchto stretnutiach zúčastnil z iných dôvodov ako oni. Dôvodom tohto pravidla je skutočnosť, že podnik svojou účasťou na takomto stretnutí bez verejného dištancovania sa od jeho obsahu umožnil ostatným účastníkom domnievať sa, že súhlasí s jeho výsledkom a že sa mu podriadi.

105 V prejednávanom prípade však žalobkyňa netvrdí, že by sa verejne dištancovala od obsahu protisúťažných stretnutí.

106 Treba zdôrazniť, že existencia priamych dôkazov týkajúcich sa existencie dohôd alebo zosúladených postupov na technických stretnutiach, na ktorých sa zúčastnila žalobkyňa bez dištancovania sa od ich protisúťažného obsahu, je sama osebe dostatočná na založenie jej zodpovednosti z dôvodu porušenia článku 81 ES.

107 Komisia však v prejednávanom prípade však disponuje súborom dôkazov, ktoré preukazujú, že na technických stretnutiach, na ktorých sa zúčastnila žalobkyňa, došlo k dohodám alebo zosúladeným postupom týkajúcim sa určenia cien, ako aj k výmene citlivých obchodných informácií v súvislosti s parafínovými voskami.

– O údajnej absencii záujmu žalobkyne podieľať sa na dohodách alebo zosúladených postupoch týkajúcich sa určenia cien parafínových voskov

108 Žalobkyňa poukazuje na skutočnosť, že nemala nijaký záujem podieľať sa na karteli. Svojím pôsobením výlučne na talianskom trhu s parafínovými voskami, pre ktorý je typické, že dopyt prevyšuje vnútroštátnu produkciu, vždy uspela s uvádzaním všetkej svojej produkcie na uvedený trh. Okrem toho objem 60 % až 70 % jej produkcie bol určený pre jej hlavných zákazníkov, spoločnosť SIMP, ktorá je predajcom, a spoločnosť SER, ktorá je spracovateľom, s ktorými sa obchodné vzťahy – v prípade spoločnosti SIMP od 1. januára 2004 a v prípade spoločnosti SER od 1. januára 2005 – spravovali zmluvami stanovujúcimi „cenové vzorce naviazané na kurz kotácií uvedených v úradných vestníkoch ICIS-LOR“, pričom tieto vzorce sa priamo alebo nepriamo zakladali na priemerných cenách parafínových voskov „Chinese Origin CIF NWE“ (cena CAF NWE pre výrobky pochádzajúce z Číny).

109 Žalobkyňa preto nemala nijaký záujem podieľať sa na tajnej dohode s ďalšími európskymi výrobcami, keďže nemohla mať nijaký prospech zo spoločného stanovenia vysokých cien, ktoré nemohla uplatňovať za týchto skutkových okolností. Hlavný obchodný problém spoločnosti Eni, ktorý kartel nemohol nijak vyriešiť, sa týkal vstupu lacného čínskeho dovozu do Talianska.

110 Okrem toho Eni nemala záujem zúčastniť sa na tajnej dohode týkajúcej sa všeobecného zvýšenia cien na národných trhoch členov kartelu, pretože nemala kapacity na vývoz do iných členských štátov. Rovnako konkurenční výrobcovia nemali potrebu dosiahnuť dohodu so spoločnosťou Eni s cieľom stanoviť zvýšenie svojej predajnej ceny v Taliansku, keďže taliansky trh potreboval parafínové vosky pochádzajúce zo zahraničia.

111 V tejto súvislosti stačí uviesť, že podľa judikatúry nie je dôležité, pokiaľ ide o existenciu porušenia, aby uzatvorenie dohody alebo pokračovanie v zosúladenom postupe bolo alebo nebolo v obchodnom záujme dotknutých podnikov. Také tvrdenie žalobkyne nemôže viesť k tomu, aby Všeobecný súd stanovil vo vzťahu ku Komisii prísnejšie požiadavky, pokiaľ ide o dôkazy, ktoré treba predložiť. Ak totiž Komisia uspeje pri zhromažďovaní listinných dôkazov na podporu údajného porušenia a tieto dôkazy sa spolu s vyhláseniami podnikov zdajú byť dostatočné na preukázanie existencie protisúťažnej dohody – ako v prejednávanom prípade – nie je potrebné preskúmať to, či obvinený podnik mal obchodný záujem na uvedenej dohode (pozri v tomto zmysle rozsudok Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel/Komisia, už citovaný v bode 69 vyššie, body 44 až 46).

112 Okrem toho tvrdenie žalobkyne je neprijateľné, pretože sa počas viac ako troch rokov pravidelne zúčastňovala na technických stretnutiach, ktorých protisúťažný obsah uznali nezávisle od seba štyri podniky zúčastnené na karteli. Žalobkyňa nevysvetlila, ako môže rozumný hospodársky subjekt pristúpiť na účasť na nezákonných praktikách a riskovať tak uloženie značnej pokuty bez toho, aby očakával z predmetných dojednaní prospech.

113 Navyše tvrdenie žalobkyne spočívajúce v odvolávaní sa na neexistenciu jej záujmu na účasti na karteli je priamo vyvrátené jej poznámkou týkajúcou sa technického stretnutia z 21. a 22. februára 2002 citovaného v bode 92 vyššie, z ktorého vyplýva, že vo svetle diskusií na predmetných technických stretnutiach očakávala, že bude môcť zvýšiť svoje príjmy vďaka „revíziám“ cien.

114 Toto tvrdenie treba preto zamietnuť.

– O alternatívnom vysvetlení poskytnutom žalobkyňou

115 Žalobkyňa tvrdí, že jej účasť na technických stretnutiach je odôvodnená výlučne jej strategickým rozhodnutím vystúpiť z medzinárodnej izolácie a nadviazať vzťahy s hlavnými európskymi hospodárskymi subjektmi tým, že nadviaže vzťahy s EWF, ako aj jej záujmom o technické otázky týkajúce sa najmä vlastností parafínových výrobkov.

116 Treba zdôrazniť, že podľa judikatúry citovanej v bode 41 vyššie v prípadoch, keď Komisia vychádzala z listinných dôkazov, nestačí, ak dotknuté podniky predložia iba prijateľnú alternatívu k stanovisku Komisie, ale musia preukázať, že dôkazy uvedené v napadnutom rozhodnutí na účely preukázania existencie porušenia sú nepostačujúce.

117 Žalobkyňa však neuviedla nijakú argumentáciu s cieľom vyvrátiť presnosť a relevantnosť vyhlásení podnikov a rukou písaných poznámok z obdobia, keď nastali vytýkané skutkové okolnosti, ktoré zhromaždila Komisia a ktoré sú základom záveru o účasti spoločnosti Eni na dohodách alebo zosúladených postupoch týkajúcich sa určenia cien parafínových voskov.

118 Samotným tvrdením, že záujem žalobkyne na účasti na technických stretnutiach bol odôvodnený výlučne jej snahou nadviazať medzinárodné styky a sledovať technické diskusie, nemožno preukázať nezákonnosť napadnutého rozhodnutia.

119 Navyše žalobkyňa vôbec nevysvetlila, prečo jej zástupca neopustil technické stretnutie vtedy, keď sa po ukončení technických diskusií začali diskusie s protisúťažným obsahom.

120 Okrem toho z poznámky spoločnosti Eni týkajúcej sa technického stretnutia z 21. a 22. februára 2002 (pozri bod 91 a nasl. a bod 113 vyššie) nepochybne vyplýva, že pri revízii svojich cien a na účely zvýšenia svojich príjmov zohľadnila protisúťažný obsah uvedeného technického stretnutia. Tento prvok sám osebe vyvracia tvrdenie, podľa ktorého jediným dôvodom účasti žalobkyne bol jej záujem na technických diskusiách týkajúcich sa parafínových voskov.

121 V dôsledku toho treba toto tvrdenie žalobkyne zamietnuť.

– O údajnej neexistencii zhody vôle

122 Žalobkyňa tvrdí, že v prípade neexistencie zhody vôle s ostatnými členmi kartelu jej nemožno pripisovať zodpovednosť za dohodu, ktorej účelom je určenie cien.

123 Zástupca žalobkyne, pán MO., si bol plne vedomý, že Eni nemohla zvýšiť svoje ceny tak, ako si to želali ostatní účastníci kartelu, a to z dôvodu konkurenčného tlaku čínskych výrobkov a vzhľadom na skutočnosť, že 60 % až 70 % predaja žalobkyne bolo určených dvom kupujúcim (spoločnostiam SIMP a SER), vo vzťahu ku ktorým boli ceny stanovené odkazom na medzinárodné kotácie uverejnené vo vestníku *ICIS-LOR*. Zvýšenia nebolo možné uplatniť ani na niekoľkých konečných zákazníkov, ktorým predávala výrobky priamo Eni, a to z dôvodu, že títo zákazníci mohli kúpiť dané výrobky od spoločnosti SIMP.

124 V prvom rade treba v tejto súvislosti zdôrazniť, že podľa vyhlásenia spoločnosti Shell zo 14. júna 2006 konkurenčný tlak čínskych výrobkov predstavoval pre všetkých účastníkov kartelu problém, pričom jedným z dôvodov stanovenia minimálnych cien, ako aj malého zvýšenia cien bolo zabrániť tomuto tlaku. Tento tlak preto nepredstavoval problém iba pre samotnú žalobkyňu, čo by bolo prekážkou vytvorenia spoločnej vôle, ale predstavoval skôr vývoj na trhu, ktorý sa dotýkal všetkých účastníkov a mohol podporiť ich vzájomné zbližovanie sa.

125 Okrem toho žalobkyňa tvrdí, že pokrývala len 60 % až 65 % predaja v Taliansku vrátane parafínových voskov, ktoré vyrobila a ktoré SIMP a SER následne predali alebo spracovali. Podľa jej vlastných údajov v období rokov 2002 až 2004 pochádzalo 18 % až 33 % parafínových voskov predaných v Taliansku od výrobcov usadených v iných členských štátoch Únie. Navyše priame predaje uskutočnené spoločnosťou Eni vo vzťahu k iným talianskym zákazníkom, než sú SER a SIMP, boli takisto značené, pričom zodpovedali 20 % alebo 22 % talianskeho trhu.

126 V dôsledku toho, pokiaľ ide o priame predaje v prospech talianskych konečných zákazníkov, bola žalobkyňa v konkurenčnom vzťahu nielen so spoločnosťami SIMP, SER alebo s čínskymi výrobcami, ale aj s ďalšími výrobcami usadenými v Únii. Takmer všetci významní európski výrobcovia sa však podieľali na karteli. Ako totiž Komisia potvrdila v odôvodneniach 67 a 68 napadnutého rozhodnutia, členovia kartelu mali približne 75 % podiel na trhu s parafínovými voskami v rámci EHP, pričom zvyšný podiel bol vo veľkej miere pokrytý dovozom z Číny.

127 Takisto treba uviesť, že Eni na pojednávaní tvrdila, že sa nepodieľala na rozdelení geografických trhov v rámci kartelu, pretože „ďalší európski výrobcovia“ predávali v Taliansku. Eni tak nepriamo pripustila, že aj ďalší členovia kartelu uskutočňovali predaje v Taliansku. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že členovia kartelu mali dominantné postavenie, pokiaľ ide o výrobu v rámci EHP, a že 18 % až 33 % parafínových voskov predaných v Taliansku pochádzalo od európskych výrobcov.

128 Eni mala aspoň očakávať, že taliansky dopyt po parafínových voskoch, ktorý nemohla uspokojiť, uspokoja iní členovia kartelu, takže medzi Eni a týmito členmi kartelu existoval konkurenčný vzťah. Navyše je zrejmé, že členovia kartelu uplatňovali prostredníctvom svojho zosúladeného správania rozhodujúci vplyv na cenovú úroveň parafínových voskov v rámci EHP, a to z dôvodu dôležitosti svojho spoločného trhového podielu. Za týchto okolností žalobkyňa nemôže poprieť prípadné zisky, ktoré mohla očakávať z dôvodu svojej účasti na karteli.

129 Rovnako tvrdenie žalobkyne týkajúce sa konkurenčného tlaku spoločnosti SIMP nemôže uspieť. Vzhľadom na to, že 75 % predaja parafínových voskov v rámci EHP a veľkú väčšinu výroby pokrýval kartel, všeobecné zvýšenie cien parafínových voskov v rámci EHP z dôvodu kartelu mohlo ovplyvniť ceny, za ktoré SIMP mohla nakúpiť parafínové vosky od iných výrobcov, než je žalobkyňa, čo sa mohlo dotknúť cien, ktoré uplatňovala SIMP vo vzťahu k svojim zákazníkom. Žalobkyňa preto mohla logicky očakávať, že by mohla mať prospech zo všeobecného zvýšenia úrovne cien parafínových voskov z dôvodu kartelu.

130 Napokon treba uviesť, že indexácia cien žalobkyne vo vzťahu k spoločnosti SIMP týkajúca sa kotácií založených na priemerných cenách parafínových voskov „Chinese Origin CIF NWE“ začala až 1. januára 2004. Okrem toho indexácia cien žalobkyne vo vzťahu k spoločnosti SER, založená na „najlepšej cene uplatňovanej najlepším distribútorom“, začala 1. januára 2005. Z toho vyplýva, že žalobkyňa vo veľkej miere zveličila obchodný nátlak vyplývajúci z jej dohôd so spoločnosťami SIMP a SER. Tieto spoločnosti boli spoločne prítomné iba počas posledných mesiacov účasti žalobkyne na porušení, a to v období od 1. januára a 28. apríla 2005. Navyše, vzhľadom na to, že kartel zahrnoval veľkú väčšinu výroby parafínových voskov v rámci EHP a 75 % predaja, je prípustné domnievať sa, že kartel vyvíjal nátlak na všeobecnú úroveň cien (vrátane „najlepších ponúk“) a tým na ceny, ktoré uplatňovala žalobkyňa a ktoré vyplývali z uvedenej indexácie.

131 Tieto tvrdenia žalobkyne preto nie sú presvedčivé.

132 V druhom rade a v každom prípade treba pripomenúť, že tvrdenia týkajúce sa neexistencie záujmu podieľať sa na karteli vrátane tvrdení, ktoré sa týkajú absencie vôle uzatvoriť nezákonné dohody pri zohľadnení údajne praktickej nemožnosti konať v súlade s týmito dohodami, nemôžu odôvodniť to, aby si Všeobecný súd vyžiadal od Komisie dôkazy presahujúce rámec toho, čo je dostatočné na preukázanie účasti na karteli podľa judikatúry citovanej v bodoch 30 až 50, 69 a 70 vyššie. V prejednávanom prípade sa však zdá, že Komisia v dostatočnom rozsahu zhromaždila dôkazy na

podporu svojho záveru o účasti žalobkyne na prvej časti porušenia počas obdobia od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005 a konkrétne o účasti na dohodách alebo zosúladených postupoch v súvislosti s určením cien parafínových voskov.

133 Takisto treba pripomenúť, že podľa judikatúry citovanej v bode 27 vyššie na účely preukázania existencie dohody v rozpore s článkom 81 ES stačí, ak existuje zhoda vôle týkajúca sa samotného princípu obmedzenia hospodárskej súťaže, aj keď sú konkrétne prvky zamýšľaného obmedzenia ešte predmetom rokovaní. Tvrdenia žalobkyne založené na tom, že údajne nemohla vykonať zvýšenia cien, o ktorých sa rozhodlo na technických stretnutiach, sú preto irelevantné, keďže na účely konštatovania zhody vôle účastníkov stačí v zmysle judikatúry zhoda vôle v súvislosti so samotným princípom určovania alebo zosúladenia cien alebo dokonca s uplatňovaním umelého vplyvu na ich úroveň. Žalobkyňa však neuviedla nijaké konkrétne tvrdenie, aby vyvrátila vyhlásenia spoločností Sasol, Repsol a Shell, podľa ktorých cieľom technických stretnutí bolo určenie cien.

134 V dôsledku toho treba zamietnuť tvrdenie žalobkyne založené na neexistencii jej vôle uzatvoriť dohody týkajúce sa určenia cien parafínových voskov.

– O údajnej neúčasti na zosúladenom postupe

135 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia nemohla úspešne preukázať, že sa zúčastnila na zosúladenom postupe týkajúcom sa určenia cien parafínových voskov.

136 V prvom rade treba pripomenúť, že Komisia disponuje priamymi dôkazmi pozostávajúcimi z vyhlásení podnikov, ktoré sa podieľali na karteli, a z rukou písaných poznámok, z ktorých vyplýva, že výsledkom technických stretnutí, ktorých sa žalobkyňa zúčastnila, boli dohody alebo zosúladené postupy týkajúce sa určenia cien parafínových voskov.

137 Okrem toho z týchto dôkazov vyplýva, že účastníci si na technických stretnutiach počas viac ako dvanástich rokov vrátane obdobia účasti spoločnosti Eni pravidelne vymieňali informácie o svojich cenách a plánovaných zvýšeniach. Žalobkyňa neposkytla nijaké koherentné vysvetlenie týchto aktivít, ktoré by mohlo vyvrátiť tvrdenie Komisie, podľa ktorého účelom týchto postupov bolo najmä určenie cien. Naproti tomu dlhé obdobie, počas ktorého sa systematicky konali stretnutia, je samo osebe nepriamym dôkazom o tom, že zámerom účastníkov bolo harmonizovať svoje cenové politiky tým, že spoluprácou medzi sebou vedome nahradia riziká trhu.

138 V druhom rade sa však žalobkyňa domnieva, že vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách poskytla dôkaz, že jej stratégie v cenovej oblasti boli nezávislé od rozhodnutí, ku ktorým došlo na technických stretnutiach. Komisia nemôže preto v odôvodnení 298 napadnutého rozhodnutia úspešne tvrdiť, že Eni „zohľadnila získané informácie o správaní svojich konkurentov na trhu, prispôsobila svoje vlastné správanie a prijala vykonávacie opatrenia“.

139 V tejto súvislosti žalobkyňa predložila tabuľku týkajúcu sa vývoja predajných cien parafínu „133“ v období rokov 2002 až 2005, ktoré uplatňovala voči spoločnosti SIMP. Žalobkyňa z tejto tabuľky vyvodila, že medzi cenami stanovenými na technických stretnutiach a zmenami cien, ktoré vykonala, neexistuje nijaká súvislosť a že zvýšenie jej cien z 542 eur k 1. januáru 2002 na 588 eur k 1.aprílu 2005 je nižšie než inflácia a nemôže byť výsledkom vykonania tajnej dohody týkajúcej sa určenia cien. Navyše od 1. januára 2004 stanovovala svoje predajné ceny uplatňované voči spoločnosti SIMP odkazom na „priemer priemerných mesačných kotácií parafínu ‚Chinese Origin CIF NWE‘ uvedený vo vestníku *ICIS-LOR* za predchádzajúci mesiac“. Identické dojednanie sa uplatnilo na predaj pre spoločnosť SER. Údajný zosúladený postup sa preto nemohol týkať absolútne prevažujúcej kvóty (medzi 60 % a 70 %) jej výroby, ktorá bola predmetom dohôd so spoločnosťami SIMP a SER.

140 Po prvé treba uviesť, že tabuľka, ktorú poskytla žalobkyňa, predstavuje veľmi selektívnu prezentáciu vývoja jej cien. Obsahuje totiž iba informácie týkajúce sa parafínu „133“, ktorý je jedným z mnohých druhov parafínových voskov, ktoré Eni uvádza na trh. Navyše ide o ceny uplatňované vo vzťahu k spoločnosti SIMP, ktorá podľa žalobkyne disponuje značnou kúpnou silou a teda aj schopnosťou získať od spoločnosti Eni výhodné kúpne podmienky. Tabuľka neobsahuje nijaký údaj, pokiaľ ide o vývoj cien spoločnosti Eni uplatňovaných vo vzťahu k jej konečným zákazníkom, ktorí sú logicky najviac vystavení cenovým manipuláciám, ktoré sú výsledkom kartelu.

141 Po druhé žalobkyňa tvrdí, že na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, neexistuje vzájomný vzťah medzi dostupnými informáciami o technických stretnutiach a tabuľkou uvedenou v žalobe.

142 Z viacerých vyššie citovaných vyhlásení vyplýva, že zvýšenia cien dohodnuté na technických stretnutiach sa spravidla nemohli v celom rozsahu uplatňovať vo vzťahu k zákazníkom. Shell vyhlásila, že bolo možné vykonať asi dve tretiny dohodnutých zvýšení. Okrem toho viaceré skutočnosti uvedené v spise svedčia o tom, že účastníci často nemohli vôbec vykonať dohodnuté zvýšenie.

143 V každom prípade je potrebné pripomenúť, že podľa judikatúry citovanej v bode 42 vyššie sú dôkazy týkajúce sa kartelov zvyčajne neúplné a nesúrodé. Vzhľadom na to, že Komisia nemala k dispozícii podrobné dôkazy o obsahu diskusií vedených na každom technickom stretnutí, žalobkyňa sa teda nemôže úspešne odvolávať na údajnú absenciu zhody vývoja jej predajných cien parafínu „133“ uplatňovaných voči spoločnosti SIMP s čiastočným obsahom technických stretnutí, ktoré Komisia bola schopná rekonštruovať, a to najmä preto, že ceny rôznych výrobkov z parafínových voskov sa podstatne odlišovali a zákazníci sa logicky usilovali vyhnúť sa zvýšeniam.

144 Po tretie podľa judikatúry skutočnosť, že podniky naozaj oznámili dohodnuté zvýšenia cien a že takto oznámené ceny slúžili ako základ na určenie individuálnych transakčných cien, sama osebe postačuje na konštatovanie, že cieľom, ako aj účinkom tajnej dohody o cenách bolo závažné obmedzenie hospodárskej súťaže (rozsudok Súdu prvého stupňa zo 14. mája 1998, Cascades/Komisia, T-308/94, Zb. s. II-925, bod 194). V takom prípade Komisia nebola povinná skúmať podrobnosti argumentácie účastníkov konania, ktorou chceli preukázať, že predmetné dohody neviedli k zvýšeniu cien vo väčšom rozsahu, než by bolo možné pozorovať za normálnych podmienok hospodárskej súťaži, a reagovať na ne bod po bode (rozsudok Bolloré a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 451).

145 Ako však vyplýva z preskúmania dôkazov v rámci tohto žalobného dôvodu, Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala, že protisúťažné postupy v prejednávanom prípade sa týkali určovania cien a že výsledok stretnutí, na ktorých sa diskutovalo o zvýšení cien alebo počas ktorých boli zvýšenia cien dohodnuté, bol často vykonaný zrušením cien vo vzťahu k zákazníkom a oznámením zvýšení a že takto oznámené ceny slúžili ako základ na určenie individuálnych transakčných cien. Takisto, ak sa účastníci kartelu vzhľadom na podmienky trhu dohodli na udržaní cien, tiež to treba považovať za súčasť vykonávania jediného, komplexného a pokračujúceho porušenia, o ktoré ide v prejednávanej veci.

146 Z toho vyplýva, že tabuľka týkajúca sa vývoja predajných cien parafínu „133“ v období rokov 2002 až 2005, ktoré žalobkyňa uplatňovala voči spoločnosti SIMP, a tvrdenia žalobkyne v tomto kontexte sú irelevantné.

147 Vzhľadom na uvedené skutočnosti treba prijať záver, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala, že Eni sa podieľala na dohodách alebo protisúťažných postupoch týkajúcich sa určovania cien parafínových voskov, a zamietnuť prvú časť druhého žalobného dôvodu.

O neúčasti spoločnosti Eni na dohode alebo zosúladenom postupe na účely výmeny informácií

148 Žalobkyňa spochybňuje, že informácie vymenené na technických stretnutiach mali pre ňu strategický význam alebo význam z hľadiska hospodárskej súťaže. Na rozdiel od tvrdení Komisie tak žalobkyňa k týmto informáciám neprihliadla a určila svoje obchodné správanie nezávisle od vymenených informácií. V každom prípade ostatným účastníkom kartelu neposkytla citlivé informácie.

149 Všeobecný súd už v tejto súvislosti rozhodol, že v prípade, keď sa konkurenti zúčastňovali na stretnutiach, počas ktorých si vymieňali informácie týkajúce sa najmä cien, ktoré chceli uplatňovať na trhu, podnik svojou účasťou na stretnutí s protisúťažným účelom nesledoval len cieľ dopredu vylúčiť neistotu týkajúcu sa budúceho správania svojich konkurentov, ale musel priamo či nepriamo zohľadniť informácie, ktoré získal na týchto stretnutiach, na určenie politiky, ktorú chcel na trhu sledovať (rozsudky Súdu prvého stupňa z 24. októbra 1991, Rhône-Poulenc/Komisia, T-1/89, Zb. s. II-867, body 122 a 123, a z 8. júla 2008, Knauf Gips/Komisia, T-52/03, neuverejnený v Zbierke, bod 276, nezrušený v tomto bode).

150 Rovnako podľa judikatúry treba predpokladať, že ak neexistuje dôkaz o opaku, ktorého predloženie prináleží dotknutým hospodárskym subjektom, podniky zúčastňujúce sa na zosúladenom konaní, ktoré naďalej pôsobia na trhu, zohľadňujú pri určovaní svojho správania na tomto trhu informácie, ktoré si vymenili so svojimi konkurentmi. To platí najmä vtedy, keď k zosúladenému konaniu dochádza pravidelne počas dlhého obdobia (rozsudok Hüls/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, bod 162).

151 Z toho dôvodu treba toto tvrdenie zamietnuť.

152 Žalobkyňa navyše poukazuje na vysoký stupeň transparentnosti, ktorý je vo všeobecnosti typický pre sektor s parafínovými voskami. Priemerné ceny uplatňované v rôznych európskych krajinách boli pravidelne uverejňované vo vestníku *ICIS-LOR*. Žalobkyňa tak nemala záujem zohľadniť informácie poskytnuté na technických stretnutiach.

153 Treba uviesť, že vestník *ICIS-LOR* z 30. januára 2002 priložený k žalobe obsahuje škálu priemerných cien niektorých druhov parafínových voskov, ktorá sa zakladá na informáciách z trhov v súvislosti s vývojom cien v januári 2002, a niekoľko neurčitých predpovedí týkajúcich sa budúceho vývoja cien, pričom pojem „chýr“ bol použitý redaktorom vestníka.

154 Treba poznamenať, že na technických stretnutiach účastníci podľa jednotlivých výrobcov často oznamovali zvýšenia cien, ktoré v budúcnosti zamýšľajú vykonať, a nielen priemer priemyslu. Navyše, ako vyplýva z dôkazov zhromaždených Komisiou, účastníci si tiež poskytovali informácie o dátume, kedy zamýšľajú svojim zákazníkom oznámiť nové ceny. Informácie vymieňané počas technických stretnutí boli preto neporovnateľne podrobnejšie a zamerané na budúcnosť a nie minulosť.

155 Dokument priložený žalobkyňou preto nemôže preukázať absenciu užitočnosti informácií o cenách, ktoré si účastníci vymieňali na technických stretnutiach, ani zákonnosť takých výmen, a nemôže ani vyvrátiť domnienku, že žalobkyňa zohľadnila informácie o cenách, ktoré boli poskytnuté na technických stretnutiach.

156 Toto tvrdenie musí byť preto tiež zamietnuté.

157 V každom prípade treba pripomenúť, že hlavná časť porušenia, ktoré sa vytýka žalobkyne, spočíva v „dohodách alebo zosúladených postupov týkajúcich sa určenia cien a výmeny a sprístupňovania citlivých obchodných informácií“. Účasť žalobkyne na dohodách alebo zosúladených postupoch týkajúcich sa určenia cien bola vo veľkom rozsahu preukázaná v rámci analýzy prvej časti tohto žalobného dôvodu. Táto skutočnosť sama osebe odôvodňuje skutočnosť, že predmetné porušenie bolo posúdené ako „veľmi závažné“, a teda aj uloženú pokutu. Navyše tieto postupy zahrnovali tiež výmenu

citlivých obchodných informácií, a to konkrétne informácií týkajúcich sa cien parafínových voskov. Tvrdenia uvedené v rámci tohto žalobného dôvodu preto nemôžu spochybniť zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

158 Vzhľadom na uvedené skutočnosti treba potvrdiť zistenie Komisie, podľa ktorého sa žalobkyňa zúčastnila na hlavnej časti porušenia v období od 21. februára 2002 do 28.apríla 2005, a v dôsledku toho zamietnuť druhý žalobný dôvod.

2. *O žalobných dôvodoch uvedených v súvislosti so stanovením sumy pokuty uloženej žalobkyni*

159 V druhej skupine žalobných dôvodov žalobkyňa predkladá výhrady a tvrdenia spochybňujúce tak zákonnosť stanovenia sumy pokuty, ktorá jej bola uložená, ako aj primeranosť tejto pokuty. Uvedené výhrady a tvrdenia sa tak vo väčšej časti a bez jednoznačného oddelenia týkajú tak čiastočného zrušenia napadnutého rozhodnutia, ako aj jeho zmeny v rámci výkonu neobmedzenej právomoci Všeobecným súdom.

160 Podľa judikatúry preskúmanie zákonnosti rozhodnutí prijatých Komisiou je doplnené neobmedzenou právomocou, ktorá bola priznaná súdom Únie v článku 31 nariadenia č. 1/2003 v súlade s článkom 229 ES. Táto právomoc oprávňuje súdy, aby nad rámec samotného preskúmania zákonnosti sankcie nahradili posúdenie Komisiou svojím posúdením a v dôsledku toho zrušili, znížili alebo zvýšili sumu uloženej pokuty alebo penále. Preskúmanie upravené Zmluvami teda predpokladá, že v súlade s požiadavkami zásady účinnej súdnej ochrany podľa článku 47 Charty základných práv Európskej únie súdy Únie uskutočnia tak právne, ako aj vecné preskúmanie a že majú právomoc posúdiť dôkazy, zrušiť napadnuté rozhodnutie a zmeniť výšku pokút (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 8. februára 2007, Groupe Danone/Komisia, C-3/06 P, Zb. s. I-1331, body 60 až 62, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 21. októbra 2003, General Motors Nederland a Opel Nederland/Komisia, T-368/00, Zb. s. II-4491, bod 181).

161 Je preto úlohou Všeobecného súdu, aby v rámci svojej neobmedzenej právomoci ku dňu prijatia svojho rozhodnutia posúdil, či bola žalobkyni uložená pokuta, ktorej výška správne odráža závažnosť a dĺžku trvania predmetného porušenia, tak aby uvedené pokuty boli primerané vo vzťahu ku kritériám stanoveným v článku 23 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa z 11. marca 1999, Aristrain/Komisia, T-156/94, Zb. s. II-645, body 584 až 586, a z 9. júla 2003, Cheil Jedang/Komisia, T-220/00, Zb. s. II-2473, bod 93).

162 Treba však zdôrazniť, že výkon neobmedzenej právomoci neznamená preskúmanie *ex offo*, a pripomenúť, že konanie pred súdmi Únie je kontradiktórne.

O treťom žalobnom dôvode založenom na nesprávnom stanovení koeficientu z dôvodu závažnosti porušenia na 17 % a dodatočnej sume nazvanej „vstupný poplatok“

163 Komisia v napadnutom rozhodnutí v časti „Záver o závažnosti“ prijala najmä tento záver:

„…

(651)
Pokiaľ ide o geografický rozsah, porušenie sa vzťahovalo na celý EHP vzhľadom na skutočnosť, že predmetné podniky predávali [parafínové vosky] v rámci celého EHP…

(653)
Vzhľadom na špecifické okolnosti prejednávaného prípadu, vyššie rozobraté kritériá týkajúce sa povahy porušenia a geografický rozsah sa časť hodnoty predaja, ktorá sa má zohľadniť v prípade spoločností Eni a H&R/Tudapetrol musí stanoviť na 17 %. Bolo preukázané, že v prípade spoločností ExxonMobil,

MOL, Repsol, RWE, Sasol, Shell a Total sa jediné a pokračujúce porušenie vyznačovalo aj rozdelením zákazníkov a/alebo trhov. Rozdelenie trhov a rozdelenie zákazníkov patria svojou povahou medzi najzávažnejšie obmedzenia hospodárskej súťaže, keďže tieto postupy vedú k obmedzeniu alebo vylúčeniu hospodárskej súťaže na určitých trhoch alebo vo vzťahu k určitým zákazníkom… Vzhľadom na túto doplňujúcu závažnosť sa časť hodnoty predaja, ktorá sa má zohľadniť v prípade spoločností ExxonMobil, MOL, Repsol, RWE, Sasol, Shell a Total, musí stanoviť na 18 %.“

164 Žalobkyňa namieta voči tomu, že Komisia použila koeficient 17 %, ktorý sa má uplatniť z dôvodu závažnosti porušenia podľa bodu 21 usmernení z roku 2006 a z dôvodu odstrašujúceho účinku podľa bodu 25 uvedených usmernení (dodatočná suma nazvaná „vstupný poplatok“). Uvedený koeficient, ktorý bol použitý vo vzťahu k podnikom, ktoré sa zúčastnili nielen hlavnej časti porušenia, ale takisto druhej časti spočívajúcej v rozdelení trhov a zákazníkov, totiž predstavoval iba 18 %. Rozdiel závažnosti nebol proporcionálne odzrkadlený rozdielom jediného percentuálneho bodu. Okrem toho Komisia porušila článok 81 ES, článok 23 nariadenia (ES) č. 1/2003, zásadu rovnosti zaobchádzania, usmernenia z roku 2006 a svoju povinnosť odôvodnenia. Na základe toho žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd znížil uvedené koeficienty na nižšiu úroveň než 17 %.

165 Podľa judikatúry z článku 49 ods. 3 Charty základných práv vyplýva, že prísnosť trestov nesmie byť neprimeraná stíhanému trestnému činu a že podľa článku 23 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 pri stanovení sumy pokuty sa zohľadní závažnosť a dĺžka trvania porušenia. Zásady proporcionality a primeranosti trestu za porušenie stanovujú tiež, že suma uloženej pokuty musí byť primeraná závažnosti a dĺžke trvania porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdu prvého stupňa z 12. júla 2001, Tate & Lyle a i./Komisia, T-202/98, T-204/98 a T-207/98, Zb. s. II-2035, bod 106, a z 27. septembra 2006, Jungbunzlauer/Komisia, T-43/02, Zb. s. II-3435, bod 226).

166 Konkrétne zásada proporcionality má za následok, že Komisia musí pokutu stanoviť proporcionálne k faktorom, ktoré zohľadnila pri posúdení závažnosti porušenia, a tieto faktory musí v tejto súvislosti uplatňovať koherentným a objektívne odôvodneným spôsobom (rozsudok Súdu prvého stupňa Jungbunzlauer/Komisia, už citovaný v bode 165 vyššie, body 226 až 228, a rozsudok Všeobecného súdu z 28. apríla 2010, Amann & Söhne et Cousin Filterie/Komisia, T-446/05, Zb. s. II-1255, bod 171).

167 Okrem toho pri určovaní sumy pokuty sa musia zohľadniť také objektívne skutočnosti, akými sú obsah a dĺžka trvania protisúťažných správaní, ich počet a ich intenzita, veľkosť dotknutého trhu a ujma spôsobená verejnému hospodárskemu poriadku. Pri tejto analýze je potrebné zohľadniť aj relatívny význam a trhový podiel zodpovedných podnikov, ako aj prípadné opakované porušenie. Na účely transparentnosti Komisia prijala usmernenia z roku 2006, v ktorých uviedla, z akých dôvodov zohľadní takú či onakú okolnosť porušenia a dôsledky, ktoré z toho môžu byť vyvodené pre výšku pokuty (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 8. decembra 2011, Chalkor/Komisia, C-386/10 P, Zb. s. I-13085, body 57 až 59).

168 V prvom rade, pokiaľ ide o prejednávaný prípad, treba uviesť, ako sa uvádza v bode 23 usmernení z roku 2006, že dohody alebo zosúladené postupy, ktorých predmetom je určenie cien a ktoré sú tak ako v prejednávanom prípade súčasťou hlavnej časti porušenia, patria svojou samotnou povahou medzi najzávažnejšie porušenia pravidiel hospodárskej súťaže. Podľa bodov 21 a 23 uvedených usmernení koeficient odrážajúci závažnosť porušenia treba stanoviť v hornej časti rozpätia 0 až 30 %. Navyše v prejednávanom prípade sa dohody a zosúladené postupy týkajúce sa určovania cien vzťahovali na všetky krajiny EHP, čo je podľa bodu 22 usmernení z roku 2006 tiež relevantné (odôvodnenia 651 a 653 rozhodnutia).

169 Vzhľadom na tieto skutočnosti Komisia neporušila ani článok 81 ES, ani článok 23 nariadenia č. 1/2003, ani usmernenia z roku 2006, keď použila koeficient 17 % z dôvodu závažnosti porušenia, pokiaľ ide o hlavnú časť tohto porušenia spočívajúcu v „dohodách alebo zosúladených postupoch týkajúcich sa určovania cien [a] výmeny a sprístupňovania citlivých obchodných informácií“, ktoré sa dotýkajú parafínových voskov. To isté platí, pokiaľ ide o stanovenie sumy, ktorú treba prirátať

z dôvodu odstrašujúceho účinku podľa bodu 25 usmernení z roku 2006, tzv. „vstupný poplatok“. Navyše Komisia uviedla väzbu medzi relevantnými faktormi, ktoré boli zohľadnené z dôvodu závažnosti porušenia, a použitým koeficientom, takže dodržala svoju povinnosť odôvodnenia.

170 Treba dodať, že stanovenie predmetného koeficientu na 17 % je takisto odôvodnené z hľadiska kritérií posudzovania, ktoré boli uplatnené v judikatúre citovanej v bode 167 vyššie. Všeobecný súd preto usudzuje, že uvedený koeficient je primeraný vo vzťahu k závažnosti porušenia, ktorého sa dopustila žalobkyňa, inými slovami, že vhodným spôsobom odráža závažnosť porušenia.

171 V druhom rade treba preskúmať tvrdenia žalobkyne, podľa ktorých rozdiel medzi na jednej strane koeficientom použitými v prípade hlavnej časti porušenia a na druhej strane koeficientom použitým v prípade prvej a druhej časti spoločne, ktorý je v rozsahu jedného percentuálneho bodu, neodráža rozdiel závažnosti spočívajúci v zahrnutí účasti na rozdelení zákazníkov a trhov.

172 Žalobkyňa tvrdí, že podľa usmernení z roku 2006 rozdelenie trhov a zákazníkov patrí medzi najzávažnejšie obmedzenia hospodárskej súťaže, takže je neprimerané, že sa uplatnilo iba 1 % hodnoty predaja z dôvodu závažnosti a „vstupného poplatku“, zatiaľ čo tieto koeficienty boli v prípade hlavnej časti porušenia stanovené na 17 %.

173 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že ako vyplýva z odôvodnení 240 a 248 napadnutého rozhodnutia, dohody spočívajúce v rozdelení trhov alebo zákazníkov boli v porovnaní s dohodami alebo zosúladenými postupmi týkajúcimi sa určenia cien parafínových voskov sporadické. Navyše podľa nezávislých vyhlásení podnikov, ktoré sa tiež zúčastnili na karteli (pozri body 82 až 84 vyššie), súčasťou technických stretnutí bola vždy diskusia o cenových úrovniach uplatňovaných účastníkmi, pričom tieto stretnutia sa spravidla týkali určenia cien.

174 Okrem toho podľa odôvodnenia 267 napadnutého rozhodnutia protiprávny a sankcionovaný cieľ sledovaný účastníkmi jediného a pokračujúceho porušenia v prejednávanom prípade spočíval v znížení alebo odstránení konkurenčného tlaku, a to s konečným cieľom dosiahnuť najlepšie zisky a v poslednom rade stabilizovať alebo dokonca zvýšiť tieto zisky. Nepochybne druhá časť porušenia mohla zhoršiť nepriaznivé účinky tohto porušenia vo vzťahu k zákazníkom a dotknutým trhom. Táto časť však nemala protisúťažný cieľ, ktorý by mohol byť oddelený od protisúťažného cieľa spadajúceho do hlavnej časti porušenia, pretože boli dotknuté tie isté výrobky a geografické trhy a v poslednej analýze rozdelenie trhov a zákazníkov, rovnako ako postupy sledujúce určenie cien, slúžilo na dosiahnutie cenovej úrovne, ktorá je nad úrovňou konkurenčných cien.

175 Na základe toho Všeobecný súd usudzuje, že koeficienty vo výške 17 % použité v prípade podnikov zúčastnených na hlavnej časti porušenia nie sú neprimerané vo vzťahu ku koeficientom, ktoré boli použité v prípade podnikov, ktoré sa zúčastnili aj na druhej časti porušenia.

176 Žalobkyňa tiež odkazuje na rozsudok Súdu prvého stupňa z 11. decembra 2003, Adriatica di Navigazione/Komisia (T-61/99, Zb. s. II-5349). Zdôrazňuje, že tak ako v prejednávanom prípade Komisia v tejto veci konštatovala existenciu „jediného a pokračujúceho porušenia“. Všeobecný súd rozhodol, že Komisia nemôže sankcionovať rovnakým spôsobom podniky, ktoré sa v skutočnosti podieľali na dvoch porušeniach, a podniky, ktoré sa podieľali iba na jednom z týchto porušení, čím by porušila zásadu proporcionality.

177 Treba konštatovať, že v rozsudku Adriatica di Navigazione/Komisia, už citovanom v bode 176 vyššie (body 188 až 190), Všeobecný súd odmietol zistenie Komisie, podľa ktorého dva rozdielne kartely týkajúce sa na jednej strany severných trajektových tratí a na druhej strane južných trajektových tratí medzi Gréckom a Talianskom predstavovali jediné porušenie. V nadväznosti na toto konštatovanie Všeobecný súd usúdil, že Komisia nemohla rovnako prísne sankcionovať spoločnosti, ktorým boli v spornom rozhodnutí pripísané dve porušenia, a spoločnosti, ktorým tak ako spoločnosti Adriatica di Navigazione bolo pripísané len jedno z porušení.

178 V prejednávanej veci žalobkyňa nespochybňuje záver Komisie, podľa ktorého dohody alebo zosúladené postupy týkajúce sa určenia cien a výmeny a sprístupňovania citlivých obchodných informácií dotýkajúce sa parafínových voskov (hlavná časť porušenia) a rozdelenie zákazníkov alebo trhov, pokiaľ ide o parafínové vosky (druhá časť porušenia), predstavujú to isté jediné, komplexné a pokračujúce porušenie.

179 V každom prípade, ako sa uvádza v bode 72 vyššie, rozdelenie zákazníkov alebo trhov nemalo protisúťažný cieľ, ktorý by mohol byť oddelený od protisúťažného cieľa hlavnej časti porušenia. Rozdelenie trhov a zákazníkov spravidla slúži tiež na dosiahnutie cenovej úrovne, ktorá je nad úrovňou konkurenčných cien, rovnako ako postupy týkajúce sa určenia cien. Dojednania vyplývajúce z oboch predmetných častí porušenia sa týkali rovnakých výrobkov a geografických trhov a boli dosiahnuté vďaka tomu istému mechanizmus spočívajúcemu v technických stretnutiach. Navyše určovanie cien sa ľahšie vykoná, ak je možnosť zákazníkov obrátiť sa na iných dodávateľov zúžená z dôvodu rozdelenia medzi nimi. Okrem toho všetky podniky podieľajúce sa na druhej časti porušenia sa zúčastnili aj na hlavnej časti porušenia a obe časti porušenia sa uskutočnili v tom istom období. Možno tak prijať záver, že obe časti porušenia sa navzájom dopĺňajú (pozri v tomto zmysle rozsudok Amann & Söhne et Cousin Filterie/Komisia, už citovaný v bode 166 vyššie, body 89 až 92), takže záver Komisie týkajúci jednoty prejednávaného porušenia treba potvrdiť.

180 Na rozdiel od skutkového a právneho kontextu veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Adriatica di Navigazione/Komisia, už citovaný v bode 176 vyššie, preto v prejednávanom prípade existuje jediné porušenie. Navyše druhá časť porušenia nie je rovnocenná s hlavnou časťou porušenia a okrem toho účastníci druhej časti porušenia boli sankcionovaní prísnejšie než tí, ktorí sa zúčastnili iba na hlavnej časti porušenia. Tvrdenie žalobkyne založené na uvedenom rozsudku treba preto zamietnuť.

181 V treťom rade žalobkyňa tvrdí, že existuje zjavná diskriminácia medzi podnikmi, ktoré sa podieľali na porušení. Obe najzávažnejšie porušenia článku 81 ES boli sankcionované celkom odlišne, a to v prejednávanom prípade, pokiaľ ide o určenie cien, základnou sumou a dodatočnou sumou vo výške 17 % hodnoty predaja, a pokiaľ ide o rozdelenie trhov alebo zákazníkov, základnou sumou a zanedbateľnou dodatočnou sumou vo výške 1 % referenčného obratu.

182 Podľa judikatúry si zásada rovnosti zaobchádzania vyžaduje, aby sa porovnateľné situácie neposudzovali rozdielne a rozdielne situácie neposudzovali rovnako, pokiaľ takéto posudzovanie nie je objektívne odôvodnené (rozsudok Súdneho dvora z 13. decembra 1984, Sermide, 106/83, Zb. s. 4209, bod 28, a rozsudok Súdu prvého stupňa zo 4. júla 2006, Hoek Loos/Komisia, T-304/02, Zb. s. II-1887, bod 96).

183 V prejednávanej veci sa všetci účastníci nachádzali v rovnakej situácii v rozsahu, v akom bola ich zodpovednosť uplatnená v prípade hlavnej časti porušenia. Komisia tak pri dodržaní zásady rovnosti zaobchádzania zohľadnila vo vzťahu k všetkým účastníkom 17 % hodnoty predaja z dôvodu závažnosti porušenia, ako aj na účely stanovenia „vstupného poplatku“.

184 Napokon treba pripomenúť, že druhá časť porušenia spočívala v dojednaniach, ktoré boli skôr sporadické a zahrnovali menej účastníkov, v dôsledku čoho mali menší hospodársky význam. Okrem toho druhú časť porušenia treba považovať za doplnok hlavej časti porušenia. Vo vzťahu k hlavnej časti porušenia preto ide o objektívne rozdielnu situáciu, takže Komisia neporušila zásadu rovnosti zaobchádzania, keď nepoužila rovnaký alebo približný koeficient z dôvodu závažnosti a „vstupného poplatku“ v prípade hlavnej časti porušenia na jednej strane a v prípade druhej časti porušenia posudzovanej samostatne na druhej strane.

185 V dôsledku toho treba výhradu založenú na porušení zásady rovnosti zaobchádzania tiež zamietnuť.

186 V každom prípade Všeobecný súd pri výkone svojej neobmedzenej právomoci usudzuje, že zohľadnenie pomeru 17 % hodnoty predaja, ktorú dosiahli podniky zúčastnené iba na hlavnej časti porušenia, primerane odzrkadľuje závažnosť porušenia, ako to vyžaduje článok 23 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 a judikatúra citovaná v bode 165 vyššie.

187 Vzhľadom na uvedené úvahy treba zamietnuť tretí žalobný dôvod.

O piatom žalobnom dôvode založenom na pochybení, pokiaľ ide o nezohľadnenie okrajovej úlohy spoločnosti Eni v rámci kartelu a neuplatnenia dohôd o cenách ako poľahčujúcej okolnosti

188 Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia sa dopustila pochybenia, keď jej odmietla priznať poľahčujúcu okolnosť týkajúcu sa jej okrajovej úlohy v rámci kartelu a nevykonania protisúťažných dojednaní. Komisia tým porušila článok 81 ES, článok 23 nariadenia č. 1/2003, usmernenia z roku 2006, ako aj zásadu rovnosti zaobchádzania a svoju povinnosť odôvodnenia. Žalobkyňa preto navrhuje, aby Všeobecný súd úplne alebo sčasti zrušil napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom sa týka sumy pokuty, ktorá jej bola uložená, a opätovne stanovil sumu pokuty.

189 Na úvod treba pripomenúť, že podľa bodu 29 tretej zarážky usmernení z roku 2006 základnú sumu pokuty možno znížiť, ak Komisia zistí existenciu poľahčujúcich okolností, a to najmä ak dotknutý podnik dokáže, že jeho účasť na porušení je významne znížená a v dôsledku toho preukáže, že v období, keď bol stranou dohôd predstavujúcich porušenie, sa skutočne vyhýbal ich uplatňovaniu a choval sa na trhu konkurenčným spôsobom. Podľa toho istého bodu samotná skutočnosť, že sa určitý podnik podieľal na porušení v kratšom časovom období ako ostatné podniky, sa nebude považovať za poľahčujúcu okolnosť, pretože táto okolnosť je už zohľadnená v základnej sume.

190 Účastníci konania sa zhodujú, že podľa znenia a štruktúry usmernení z roku 2006 je na uplatnenie poľahčujúcej okolnosti vyplývajúcej z bodu 29 tretej zarážky usmernení z roku 2006 potrebné nielen preukázať „podstatne zníženú účasť“ na karteli, ale aj „vyhýbanie sa jeho uplatňovaniu“, pričom tieto dva prvky sú kumulatívnymi podmienkami.

191 Okrem toho treba poznamenať, že podľa bodu 3 prvej zarážky usmernení z roku 1998 „výlučne pasívna úloha“ určitého podniku alebo „jeho úloha nasledovateľa“ pri uskutočňovaní porušenia môžu predstavovať poľahčujúcu okolnosť. Účastníci konania zastávajú rovnaký názor, podľa ktorého sa pojem „podstatne znížená účasť“ nachádzajúci sa v usmerneniach z roku 2006 má vykladať analogicky ako pojem „výlučne pasívna úloha“ nachádzajúci sa v usmerneniach z roku 1998.

O pasívnej alebo okrajovej úlohe spoločnosti Eni v rámci kartelu

– O dôvodnosti napadnutého rozhodnutia

192 Komisia v odôvodnení 690 napadnutého rozhodnutia odmietla tvrdenia žalobkyne smerujúce k preukázaniu jej okrajovej úlohy v rámci kartelu, pričom usúdila, že v prípade obdobia, počas ktorého sa Eni podieľala na karteli, sa jej správanie neodlišovalo od správania ostatných členov, s výnimkou spoločnosti Sasol. Pokiaľ ide o túto poslednú uvedenú spoločnosť, podľa odôvodnení 685 a 686 napadnutého rozhodnutia Komisia prijala záver, že Sasol mala úlohu vodcu a zvýšila základnú sumu, ktorá sa na ňu uplatnila, o 50 % z dôvodu tejto priťažujúcej okolnosti.

193 Podľa žalobkyne zo správneho spisu vyplýva, že jej úloha na technických stretnutiach bola okrajová. Komisia ju však v rozpore so zásadou rovnosti zaobchádzania posudzovala rovnako ako všetkých ostatných účastníkov.

194 Podľa judikatúry, ak sa porušenia dopustilo viac podnikov, je potrebné preskúmať závažnosť účasti na porušení každého z nich (rozsudok Súdneho dvora zo 16. decembra 1975, Suiker Unie a i./Komisia, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Zb. s. 1663, bod 623), aby sa zistilo, či je vhodné zohľadniť poľahčujúce alebo priťažujúce okolnosti (rozsudok Všeobecného súdu z 13. septembra 2010, Trioplast Industrier/Komisia, T-40/06, Zb. s. II-4893, bod 105).

195 Všeobecný súd v kontexte bodu 3 prvej zarážky usmernení z roku 1998 už rozhodol, že pasívna úloha spočíva v „malej aktivite“ dotknutého podniku, teda chýbajúcej aktívnej účasti na vypracovaní protisúťažnej dohody alebo dohôd (rozsudok Trioplast Industrier/Komisia, už citovaný v bode 194 vyššie, bod 106; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Cheil Jedang/Komisia, už citovaný v bode 161 vyššie, bod 167).

196 Takisto podľa judikatúry spomedzi skutočností, ktoré môžu odhaliť pasívnu úlohu podniku v rámci kartelu, možno zohľadniť jeho výrazne menej častú účasť na rokovaniach v porovnaní s bežnými účastníkmi kartelu, rovnako ako jeho oneskorený vstup na trh, ktorý je predmetom porušenia, bez ohľadu na dĺžku trvania jeho účasti na porušení, alebo tiež existenciu výslovných vyhlásení v tomto zmysle pochádzajúcich od zástupcov tretích podnikov, ktoré sa na porušení zúčastnili (rozsudky Súdu prvého stupňa Cheil Jedang/Komisia, už citovaný v bode 161 vyššie, bod 168, a z 29. apríla 2004, Tokai Carbon a i./Komisia, T-236/01, T-239/01, T-244/01 až T-246/01, T-251/01 a T-252/01, Zb. s. II-1181, bod 331, a rozsudok Všeobecného súdu Trioplast Industrier/Komisia, už citovaný v bode 194 vyššie, bod 107).

197 V prvom rade žalobkyňa sa domnieva, že na relevantný trh vstúpila neskoro. Do roku 2002 sa jej predaj obmedzoval prakticky iba na dodávky pre spoločnosti SIMP a SER, ktoré zahrnovali viac ako 80 % jej výroby parafínových voskov a parafínového gáča. Až po roku 2002 začala Eni postupne dodávať priamo väčšiemu počtu konečných zákazníkov.

198 V tejto súvislosti Komisia pred Všeobecným súdom uvádza, že Agip pôsobila na trhu s parafínovými voskami už od roku 1977.

199 Žalobkyňa vo svojej odpovedi na písomnú otázku Všeobecného súdu tvrdí, že Agip, ktorej je Eni právnym nástupcom, vyrábala parafínové vosky skutočne od roku 1975. Zdôrazňuje však, že až do roku 2001 predávala svoje výrobky výlučne spoločnostiam SIMP a SER bez toho, aby mala skutočnú štruktúru na uvádzanie týchto výrobkov na trh.

200 Treba prijať záver, že samotná skutočnosť, že väčšina výroby parafínových voskov spoločnosti Eni bola pred rokom 2002 predávaná prostredníctvom spoločností SIMP a SER, nemôže preukázať neskorý vstup na relevantný trh, keďže výroba parafínových voskov a ich predaj následným predajcom a spracovateľom predstavujú tiež prítomnosť na trhu.

201 V každom prípade treba uviesť, že judikatúra spomenutá žalobkyňou, ktorú predstavujú rozsudky odkazujúce na neskorý vstup na trh, sa týka uplatnenia usmernení z roku 1998. V týchto usmerneniach však dĺžka trvania porušenia mala na sumu pokuty menší vplyv, keďže počet rokov účasti na karteli predstavoval iba dodatočnú sumu. Naproti tomu v štruktúre usmernení z roku 2006 počet rokov predstavuje násobiteľ hodnoty predaja, takže suma pokuty je aritmeticky proporcionálna dĺžke trvania účasti na porušení, a to okrem menšej časti sumy pokuty nazvanej „vstupný poplatok“.

202 Podľa novej štruktúry usmernení z roku 2006 je preto neskorý vstup na trh v zásade už dostatočne zohľadnený zníženou hodnotou násobiteľa uplatneného z dôvodu dĺžky trvania porušenia.

203 Všeobecný súd usudzuje, že v prejednávanom prípade samotná skutočnosť, že žalobkyňa pred rokom 2002 predávala väčšinu parafínových voskov, ktoré vyrábala, len dvom spoločnostiam, nepredstavuje faktor, ktorý by mohol byť poľahčujúcou okolnosťou, a to ani pri kombinácii s ďalšími skutočnosťami, ktoré uviedla žalobkyňa.

204 V dôsledku toho musí byť toto tvrdenie žalobkyne zamietnuté.

205 V druhom rade Eni tvrdí, že sa nezúčastňovala na bilaterálnych stretnutiach, okrem prípadov, keď boli na také kontakty potrebné krížové dodávky medzi dodávateľmi parafínových voskov alebo parafínového gáča.

206 V tejto súvislosti treba pripomenúť znenie odôvodnenia 275 napadnutého rozhodnutia:

„Komisia sa rozhodla, že nebude vyšetrovať bilaterálne kontakty, a to z dôvodu, že úsilie potrebné na preukázanie ďalších okolností tohto porušenia bez zjavnej zmeny konečného výsledku by bolo neprimerané. Z toho istého dôvodu sa Komisia rozhodla nevyšetrovať ďalšie kontakty, ku ktorým dochádzalo mimo technických stretnutí. Komisia tiež usudzuje, že dostatočne preukázala existenciu jediného a pokračujúceho porušenia v súvislosti s postupmi, ktoré vyšetrovala.“

207 Je preto potrebné konštatovať, že Komisia nezohľadnila skutočnosti týkajúce sa bilaterálnych kontaktov mimo technických stretnutí ani v súvislosti s ostatnými účastníkmi kartelu. Účasť na karteli bola totiž preukázaná v prípade všetkých podnikov na základe obsahu technických stretnutí, na ktorých sa zúčastnili. V dôsledku toho tvrdenie žalobkyne týkajúce sa neexistencie jej účasti na bilaterálnych kontaktoch nemôže preukázať jej zníženú účasť na karteli.

208 Tento argument preto treba odmietnuť ako neúčinný.

209 V treťom rade Eni tvrdí, že svojim konkurentom nikdy nezaslala listy týkajúce sa zmien jej cien. V rámci 150 listov, ktoré zhromaždila Komisia, sa žalobkyňa spomínala iba dvakrát ako adresát z dôvodov nesúvisiacich s kartelom, a to konkrétne v prípade jej nákupov parafínu od spoločnosti Sasol.

210 Po prvé z odôvodnení 113 a 299 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že niektorí účastníci kartelu si vymenili svoje sadzobníky, ktoré zaslali zákazníkom. Výmena sadzobníkov sa však netýkala priamo protisúťažných diskusií a dojednaní, ktoré boli pripísané spoločnosti Eni, ale iba systému kontroly ich vykonávania.

211 Po druhé Shell vo svojom vyhlásení zo 14. júna 2006 uvádza, že MOL, Eni a Repsol zákazníkom nezaslali sadzobníky, ale ceny oznámili ústne. Ani Total často nezasielala sadzobníky. Vzhľadom na nezaslanie sadzobníkov zákazníkom, sa preto podstatná časť účastníkov, t. j. traja alebo štyria z deviatich, nemohla podieľať na výmene sadzobníkov medzi konkurentmi už iba z dôvodu ich obchodných postupov, a to bez ohľadu na otázku vôle pristúpiť k takémuto postupu. Tieto podniky vôbec neťažili z poľahčujúcej okolnosti z dôvodu zníženej účasti na karteli.

212 Komisia sa preto nedopustila nijakej protiprávnosti, keď nezohľadnila túto okolnosť v prospech spoločnosti Eni.

213 V dôsledku toho treba toto tvrdenie zamietnuť.

214 V štvrtom rade a bez ohľadu na otázky týkajúce sa bilaterálnych diskusií a výmeny sadzobníkov žalobkyňa tvrdí, že jej aktivita na technických stretnutiach bola vo vzťahu k ostatným účastníkom znížená. V tejto súvislosti odkazuje na vyhlásenie spoločnosti Sasol, podľa ktorého „Eni nebola veľmi aktívnym účastníkom na stretnutiach ‚Blauer Salon‘“, a vyhlásenie spoločnosti Shell, podľa ktorého „pokiaľ ide o ceny stanovené na základe spoločnej dohody na technických stretnutiach, pán S. nevedel, či Eni a Repsol, ktoré počas technických stretnutí mali veľmi pasívnu úlohu, pristúpili ku zvyšovaniu cien a prijatým rozhodnutiam“. Okrem toho žalobkyňa tvrdí, že bola jediným zúčastneným podnikom, ktorý neprispel k organizácii technických stretnutí. Dokonca aj Repsol organizovala jedno.

215 V tejto súvislosti Všeobecný súd už spresnil, že skutočnosť, že iné podniky zúčastňujúce sa na jednom a tom istom karteli mohli byť aktívnejšie ako daný účastník, neznamená, že tento účastník mal výlučne pasívnu úlohu alebo úlohu nasledovateľa. Zohľadnená by totiž mohla byť len úplná pasivita a tá musí byť preukázaná účastníkom konania, ktorý ju uvádza (rozsudok Trioplast Industrier/Komisia, už citovaný v bode 194 vyššie, bod 108; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Bolloré a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 611).

216 Takú úplnú pasivitu však nemožno vyvodiť zo skutočnosti, že obvinený podnik sám neorganizoval tajné protisúťažné stretnutia.

217 Okrem toho vyhlásenie spoločnosti Shell, ktoré bolo preskúmané už v bode 89 vyššie, je nepochybne relevantným prvkom, na ktorý poukazuje žalobkyňa. Pasáž, ktorú citovala žalobkyňa, však sama osebe nestačí na preukázanie toho, že jej účasť na karteli bola podstatne znížená.

218 Shell sa isto odvoláva na skôr pasívnu úlohu zástupcov spoločností Eni a Repsol na technických stretnutiach. Účasť týchto zástupcov na uvedených stretnutiach však v prípade ostatných účastníkov vyvolala dojem, že títo dvaja významní výrobcovia sa takisto podieľali na protisúťažných dojednaniach. Okrem toho Shell v tom istom vyhlásení spomenula spoločnosť Eni medzi podnikmi, ktoré sa dohodli na zvyšovaní cien a minimálnych cenách.

219 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Eni sa pravidelne zúčastňovala na technických stretnutiach v období rokov 2002 až 2005, keďže bola prítomná najmenej na desiatich z trinástich technických stretnutí, ktoré sa konali v tomto období.

220 Vo svetle všetkých týchto úvah Všeobecný súd konštatuje, že Komisia neporušila ani článok 81 ES, ani článok 23 nariadenia č. 1/2003, ani usmernenia z roku 2006, ani zásadu rovnosti zaobchádzania, keď v odôvodnení 690 napadnutého rozhodnutia potvrdila, že „v prípade obdobia, počas ktorého sa Eni podieľala na karteli, nebolo jej správanie odlišné od správania ostatných členov“.

221 Ostatné tvrdenia žalobkyne nemôžu spochybniť tento záver.

222 V prvom rade žalobkyňa tvrdí, že nemohla využiť poľahčujúce okolnosti z dôvodu účinnej spolupráce s Komisiu presahujúcej rámec pôsobnosti oznámenia o spolupráci z roku 2002. Hoci Eni poskytla všetky informácie, ktorými disponovala, nedisponovala – konkrétne z dôvodu svojej okrajovej úlohy v rámci technických stretnutí – dokumentmi týkajúcimi sa stretnutí na účely posilnenia existencie kartelu. Bola preto sankcionovaná dvakrát z dôvodu neuznania jej pasívnej úlohy.

223 Po prvé, ako Komisia správne v tejto súvislosti z právneho hľadiska uvádza, keďže Eni si bola vedomá protisúťažných postupov, ku ktorým dochádzalo na technických stretnutiach, nič jej nebránilo, aby podala žiadosť o zhovievavosť skôr ako akýkoľvek ďalší zúčastnený podnik a využila tak úplné alebo čiastočné oslobodenie podľa oznámenia o spolupráci z roku 2002.

224 Po druhé treba pripomenúť, že oznámenie o spolupráci z roku 2002 v bodoch 3 a 4 stanovuje:

„Komisia je informovaná, že určité podniky zapojené do tohto typu nezákonných dohôd chcú skoncovať s touto svojou účasťou a informovať ju o existencii takýchto dohôd, ale sú odradené, aby tak vykonali, vysokými pokutami, ktoré by im boli prípadne uložené. Komisia sa domnievala, že je v záujme [Únie] zabezpečiť priaznivé zaobchádzanie spoločnostiam, ktoré s ňou spolupracujú. Záujmy spotrebiteľov a občanov o zabezpečenie, aby sa odhalili a potrestali tajné kartely, prevažujú záujem o uloženie pokuty tým podnikom, ktoré umožnia Komisii odhaliť a potrestať takéto praktiky.“

225 Z toho vyplýva, že cieľom programu zhovievavosti nie je pripraviť pre podniky podieľajúce sa na tajných karteloch, ktoré boli upozornené na začatie konania Komisiou, možnosť uniknúť pred finančnými dôsledkami ich zodpovednosti, ale uľahčiť v záujme spotrebiteľov a európskych občanov

zisťovanie takých praktík podnecovaním účastníkov kartelov, aby ich odhalili, a následne počas správneho konania, aby v čo najväčšej možnej miere pomohli Komisii v jej úsilí smerujúcom k rekonštrukcii relevantných skutočností. Výhody, ktoré môžu získať podniky podieľajúce sa na takých praktikách preto nemôžu presiahnuť úroveň, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie úplnej účinnosti programu zhovievavosti a správneho konania vedeného Komisiou.

226 Nijaký záujem európskych spotrebiteľov však nevyžaduje, aby Komisia priznala oslobodenie od pokuty alebo zníženie sumy tejto pokuty vyššiemu počtu podnikov, než je počet, ktorý je nevyhnutný na zabezpečenie úplnej účinnosti programu zhovievavosti a jej správneho konania. Nie je preto dôvodné priznať takéto oslobodenie alebo zníženie iným podnikom, než sú tie, ktoré ako prvé poskytli dôkazy umožňujúce Komisii nariadiť kontroly alebo zistiť porušenie alebo ktoré Komisii pomohli ešte iným a účinným spôsobom počas správneho konania.

227 Podniky, ktoré objektívne neposkytli informácie, ktoré by výrazne posunuli vpred vyšetrovanie vedené Komisiou, sa nemôžu oprávnene odvolávať na okolnosti, ktoré vyplývajú z ich vlastnej situácie a nie z postupu Komisie a ktoré im údajne sťažili spoluprácu. Hodnota spolupráce z hľadiska vedenia správneho konania Komisiou sa totiž meria na základe užitočnosti prispenia dotknutého podniku.

228 Toto tvrdenie žalobkyne sa preto musí zamietnuť.

229 V druhom rade žalobkyňa sa domnieva, že aj keď sa v období medzi rokmi 2002 a 2005 pravidelne zúčastňovala na technických stretnutiach, jej záujem sa obmedzoval na technické diskusie s vylúčením protisúťažného obsahu uvedených stretnutí.

230 V tejto súvislosti treba odkázať na analýzu obsiahnutú v bodoch 108 až 114 vyššie, z ktorej vyplýva, že žalobkyňa nepreukázala svoj nezáujem a že v každom prípade táto okolnosť nie je relevantná pri posúdení jej zodpovednosti za porušenie, ktorého sa dopustila.

231 Z toho vyplýva, že Komisia sa pri posudzovaní údajnej okrajovej a/alebo pasívnej úlohy spoločnosti Eni v rámci kartelu nedopustila nijakej nezákonnosti, pričom toto posudzovanie sa začleňuje do preskúmania podmienky týkajúcej sa významne zníženej účasti na karteli (pozri bod 220 vyššie).

– O odôvodnení napadnutého rozhodnutia

232 Pokiaľ ide o údajný nedostatok odôvodnenia, treba uviesť, že tvrdenia, ktoré uviedla žalobkyňa na stranách 41 až 43 odpovede na oznámenie o výhradách, sú v podstate rovnaké ako tvrdenia uvedené v bodoch v bodoch 193, 197, 205, 209 a 214 vyššie.

233 Odôvodnenie poskytnuté Komisiou na účely zamietnutia týchto tvrdení je nepochybne stručné. V odôvodnení 690 napadnutého rozhodnutia Komisia iba uvádza, že „v prípade obdobia, počas ktorého sa Eni zúčastnila na karteli, sa jej správanie neodlišovalo od správania ostatných členov“.

234 Podľa ustálenej judikatúry však požiadavka uvedenia dôvodov musí byť posudzovaná v závislosti od okolností prípadu, najmä od obsahu aktu, od povahy uvádzaných dôvodov a od záujmu, ktorý na jeho objasnení môžu mať osoby, ktorým je akt určený, alebo iné osoby, ktorých sa akt priamo a osobne týka. Nevyžaduje sa, aby v odôvodnení boli presne uvedené všetky relevantné právne a skutkové okolnosti, keďže otázka, či odôvodnenie aktu spĺňa požiadavky uvedeného článku 253 ES, sa má posudzovať nielen vzhľadom na jeho znenie, ale tiež vzhľadom na jeho kontext, ako aj na všetky právne predpisy upravujúce dotknutú oblasť (rozsudky Súdneho dvora z 2. apríla 1998, Komisia/Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Zb. s. I-1719, bod 63, a z 10. júla 2008, Bertelsmann a Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, Zb. s. I-4951, body 166 a 178).

235 Komisia však v prejednávanom prípade uviedla, že posudzovala iba obdobie účasti žalobkyne na karteli. Uviedla tak, že tvrdenie založené na neskorom vstupe žalobkyne na trh je irelevantné.

236 Pokiaľ ide o neúčasť žalobkyne na bilaterálnych stretnutiach a výmenách sadzobníkov, stačí pripomenúť, že Komisia pri preukazovaní porušenia neprihliadla ku skutočnostiam týkajúcim sa bilaterálnych kontaktov mimo rámca technických stretnutí (pozri body 207 a 208 vyššie). Vo vzťahu ku Komisii však nemožno uplatniť nijaký nedostatok odôvodnenia z dôvodu absencie podrobného preskúmania tvrdení, ktoré sú z hľadiska posudzovania poľahčujúcich okolností v osobitnom kontexte napadnutého rozhodnutia v podstate irelevantné.

237 Napokon, pokiaľ ide o zistenie Komisie, podľa ktorého „v prípade obdobia, počas ktorého sa Eni zúčastnila na karteli, sa jej správanie neodlišovalo od správania ostatných členov“, do odôvodnenia poskytnutého v tejto súvislosti Komisiou v napadnutom rozhodnutí treba zahrnúť preskúmanie obsahu technických stretnutí a dôkazov týkajúcich sa účasti spoločnosti Eni na týchto stretnutiach. Toto preskúmanie a zistenia, ktoré sa v ňom nachádzajú treba posúdiť vzhľadom na všetky dokumenty a vyhlásenia, ktoré boli sprístupnené žalobkyni a ktoré sú súčasťou kontextu napadnutého rozhodnutia.

238 Hoci je pravda, že Sasol a Shell poukazujú skôr na pasívnu alebo „nie veľmi aktívnu“ úlohu zástupcov spoločnosti Eni na technických stretnutiach, treba zdôrazniť, že Shell v tom istom vyhlásení zo 14. júna 2006 uvádza medzi podnikmi, ktoré sa dohodli na zvýšeniach cien a minimálnych cenách, aj spoločnosť Eni a spresňuje, že MOL, Repsol a Eni po technických stretnutiach nezasielali zákazníkom listy o zvýšeniach cien, ale „zvýšenia cien oznamovali skôr ústne“ (pozri bod 89 vyššie). Vzhľadom na to, že aj tvrdenia uvedené v napadnutom rozhodnutí týkajúce sa účasti spoločnosti Eni aspoň na desiatich z trinástich technických stretnutí, ktoré sa konali v období od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005, boli dôvodné, uvedené rozhodnutie poskytuje dostatočné množstvo skutkových okolností s cieľom vysvetliť tak spoločnosti Eni, ako aj súdu Únie dôvody, pre ktoré nebolo možné posúdiť účasť spoločnosti Eni na karteli ako podstatne zníženú.

239 Z toho vyplýva, že Komisia neporušila povinnosť odôvodnenia, pokiaľ ide o preskúmanie údajne okrajovej alebo pasívnej úlohy spoločnosti Eni na porušení.

240 Vzhľadom na predchádzajúce preskúmanie treba zamietnuť výhradu založenú na neuznaní okrajovej alebo pasívnej úlohy spoločnosti Eni na karteli.

O nevykonaní dohôd týkajúcich sa určenia cien spoločnosťou Eni

241 Treba poznamenať, že „podstatne znížená účasť“ na karteli a vyhnutie sa jeho vykonaniu sú kumulatívnymi podmienkami poľahčujúcej okolnosti stanovenej v bode 29 tretej zarážke usmernení z roku 2006. Žalobkyňa však nepreukázala, že by jej účasť bola podstatne znížená. Jej výhrada založená na tom, že zamietnutie týchto tvrdení týkajúcich sa nevykonania kartelu v napadnutom rozhodnutí bolo nezákonné, však nemôže vôbec viesť k preukázaniu, že by Komisia porušila usmernenia z roku 2006.

242 V každom prípade Všeobecný súd pre úplnosť preskúma tvrdenia žalobkyne.

– O dôvodnosti napadnutého rozhodnutia

243 Komisia v odôvodnení 695 napadnutého rozhodnutia uviedla:

„… Pokiaľ ide o tvrdenia spoločnosti Eni, Komisia uvádza, že z údajov, ktoré poskytla Eni vo svojej odpovedi na oznámenia o výhradách, vyplýva, že v období medzi rokmi 2002 a 2005 zvýšila svoje ceny päťkrát. Komisia tiež uvádza, že ak neboli pokusy zvyšovať ceny často úspešné, bolo to z dôvodu, že vyššie ceny zákazníci neprijali, a nie z dôvodu správania podnikov, ktoré sa domáhali uplatnenia

poľahčujúcej okolnosti. Komisia sa preto domnieva, že tvrdenia spoločnosti Eni… nepreukazujú ani nevykonanie ani absenciu pokusu o vykonanie zvyšovania cien. Pokiaľ ide o sadzobníky, Komisia už predtým vysvetlila, že tieto sadzobníky nepredstavujú jediný nástroj na vykonanie kartelu. Skutočnosť, že Komisia nebola schopná predložiť dôkaz o tom, že tieto sadzobníky boli vždy adresované a prijaté, preto neumožňuje prijať záver, že k vykonaniu nedošlo. Komisia v tomto kontexte tiež usúdila, že informácie o zvyšovaní cien si mohli účastníci technických stretnutí oznamovať iným spôsobom.“

244 Podľa judikatúry treba preskúmať, či skutočnosti, ktoré uviedla žalobkyňa, môžu preukázať, že v čase, keď pristúpila k protiprávnym postupom, sa v skutočnosti vyhýbala ich uplatňovaniu a správala sa na trhu konkurenčným spôsobom (rozsudky Súdu prvého stupňa z 9. júla 2003, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, T-224/00, Zb. s. II-2597, bod 268, a Bolloré a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 625).

245 Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že skutočnosť, že podnik, ktorého účasť na dohode s jeho konkurentmi v oblasti cien je preukázaná, sa na trhu nesprával v súlade s tým, na čom sa so svojimi konkurentmi dohodol, nepredstavuje nevyhnutne skutočnosť, ktorú treba zohľadniť ako poľahčujúcu okolnosť pri stanovení sumy ukladanej pokuty. Podnik, ktorý napriek dohody so svojimi konkurentmi uskutočňuje na trhu viac-menej nezávislú politiku, totiž môže jednoducho skúšať využitie kartelu vo vlastný prospech (rozsudky Cascades/Komisia, už citovaný v bode 144 vyššie, bod 230, a Jungbunzlauer/Komisia, už citovaný v bode 165 vyššie, bod 269).

246 V tejto súvislosti však treba overiť, či také okolnosti môžu preukázať, že žalobkyňa sa počas obdobia, keď sa pripojila k protiprávnym dohodám, skutočne vyhýbala ich uplatňovaniu tak, že sa súťažne správala na trhu alebo prinajmenšom že jasne a významne porušovala povinnosti smerujúce k vykonávaniu tohto kartelu do tej miery, že narušala jeho samotné fungovanie (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. marca 2006, Daiichi Pharmaceutical/Komisia, T-26/02, Zb. s. II-713, bod 113).

247 V prvom rade žalobkyňa tvrdí, že nikdy nevykonala zvýšenia cien, o ktorých rozhodli ostatní účastníci na technických stretnutiach. V tejto súvislosti odkazuje na tvrdenia uvedené v rámci druhého žalobného dôvodu. Tabuľka týkajúca sa vývoja cien parafínu „133“, ktorý vyrába, odhalila určitý pohyb cien a nie sériu takých zvýšení, aké sa uvádzajú v napadnutom rozhodnutí. Takisto odkazuje na tieto tvrdenia v súvislosti s indexáciou jej cien podľa kotácií, ktoré sa nachádzajú vo vestníku *ISIS-LOR*, pokiaľ ide o predaj spoločnostiam SIMP a SER.

248 Najskôr treba pripomenúť, že podobné tvrdenia boli preskúmané v bode 140 a nasl. vyššie.

249 Tabuľka spomenutá vyššie sa totiž týka iba predaja parafínu „133“ spoločnosti SIMP, vo vzťahu ku ktorej boli ceny uplatňované žalobkyňou skôr stabilné a ktorá mala z dôvodu svojej kúpnej sily dobré postavenie, aby zamedzila akémukoľvek pokusu o zvýšenie cien spoločnosti Eni. Uvedená tabuľka neobsahuje nijaký údaj, pokiaľ ide o vývoj cien uplatňovaných spoločnosťou Eni vo vzťahu k jej konečným zákazníkom, ktorí sú viac vystavení cenovým manipuláciám vyplývajúcim z kartelu. Je potrebné dodať, že parafín „133“ je iba jedným z množstva druhov parafínových voskov vyrábaných žalobkyňou. Informácie, ktoré poskytla, sú preto veľmi selektívne a v nijakom prípade ich nemožno generalizovať na celý rad parafínových voskov, ktoré vyrába a predáva skupine kupujúcich.

250 Následne žalobkyňa nemôže vo vzťahu ku Komisii úspešne tvrdiť, že medzi dostupnými informáciami z technických stretnutí a tabuľkou obsiahnutou v žalobe neexistuje súvislosť. Z viacerých vyhlásení citovaných vyššie totiž vyplýva, že zvýšenia cien dohodnuté na technických stretnutiach nemožno voči zákazníkom všeobecne uplatňovať v celom rozsahu. Shell vyhlasuje, že mohlo dôjsť k vykonaniu približne dvoch tretín dohodnutých zvýšení. Okrem toho v spise existujú viaceré náznaky toho, že účastníci často nemohli vôbec uskutočniť dohodnuté zvýšenie. Navyše účastníci často sústredili svoju snahu na udržanie cien alebo zastavenie znižovania cien a nie na dohodnuté zvýšenie.

251 Ďalej treba uviesť, že podľa judikatúry citovanej v bode 42 vyššie dôkazy týkajúce sa kartelov sú zvyčajne len neúplné a nesúrodé, ako v prejednávanej veci, v rámci ktorej Komisia dokázala rekonštruovať len obsah menšej časti technických stretnutí. Už iba z tohto dôvodu môže Komisia len málokedy skúmať zhodu medzi výsledkom protiprávnych diskusií o cenách a vývojom cien, ktoré uplatňovali jednotliví účastníci kartelu. Na účely poľahčujúcich okolností je teda nedôvodné priznať účastníkom prospech z nevykonania cenových dohôd iba na základe toho, že vývoj cien niektorých výrobkov uplatňovaných vo vzťahu k niektorým zákazníkom nemožno dať do priameho vzťahu s neúplnými a nesúrodými informáciami, ktoré môže mať Komisia k dispozícii.

252 Napokon v každom prípade skutočnosť, že cena parafínu „133“ predávaného spoločnosti SIMP stúpla len o 8,48 %,aby sa zmenila z 542 eur k 1. januáru 2002 na 588 eur k 1. aprílu 2005, nemôže preukázať, že Eni porušila dojednania týkajúce sa vykonania kartelu v takom rozsahu, že narušila jeho fungovanie.

253 Tvrdenia žalobkyne týkajúce sa predmetnej tabuľky vývoja cien nemôžu preukázať jej skutočné vyhýbanie sa protiprávnym postupom.

254 V druhom rade žalobkyňa uvádza, že sa nepodieľala na výmene listov týkajúcich sa zvýšení cien určených pre zákazníkov, ktoré si navzájom oznamovali niektorí ďalší účastníci kartelu.

255 V tejto súvislosti stačí pripomenúť konštatovanie uvedené v bode 21 vyššie, podľa ktorého značná časť účastníkov kartelu, traja alebo štyria z deviatich vrátane žalobkyne nezasielala sadzobníky zákazníkom, pretože títo účastníci oznamovali svoje ceny ústne.

256 Okrem toho základom vykonania kartelu bolo v podstate to, že počas rokovaní týkajúcich sa cien so zákazníkmi bola zohľadnená informácia získaná na technických stretnutiach. Neúčasť spoločnosti Eni na výmene sadzobníkov, ktorá predstavuje skôr mechanizmus kontroly vykonávania dojednaní o cenách, preto nemôže preukazovať, že sa vyhla uplatňovaniu protisúťažných postupov.

257 Z uvedeného vyplýva, že výhrada žalobkyne založená na údajnom vyhnutí sa porušeniu nemá skutkový základ.

258 Komisia preto neporušila ani článok 81 ES, ani článok 23 nariadenia č. 1/2003, ani usmernenia z roku 2006 ani zásadu rovnosti zaobchádzania v tomto kontexte.

– O odôvodnení napadnutého rozhodnutia

259 Pokiaľ ide o údajné porušenie povinnosti odôvodnenia, treba pripomenúť, že k úvahám uvedeným v odôvodnení 695 napadnutého rozhodnutia sa pridáva preskúmanie vykonané Komisiou v napadnutom rozhodnutí z hľadiska obsahu technických stretnutí a dôkazov týkajúcich sa účasti spoločnosti Eni na týchto technických stretnutiach. Toto preskúmanie a zistenia, ktoré obsahuje, treba navyše posúdiť z hľadiska všetkých dokumentov a vyhlásení, ktoré boli žalobkyni sprístupnené a ktoré sú súčasťou kontextu napadnutého rozhodnutia.

260 Odôvodnenie v prejednávanom prípade však umožňuje tak žalobkyni, ako aj Všeobecnému súdu pochopiť dôvody, pre ktoré Komisia vo vzťahu k žalobkyni odmietla uplatniť údajné vyhnutie sa porušeniu.

261 Z toho vyplýva, že nijaká z dvoch kumulatívnych podmienok uplatnenia poľahčujúcej okolnosti stanovenej v bode 29 tretej zarážke usmernení z roku 2006 nebola v prejednávanom prípade splnená. Komisia totiž z právneho hľadiska dostatočne preukázala, že účasť spoločnosti Eni na porušení nebola podstatne znížená a že sa skutočne nevyhla uplatneniu protisúťažných dojednaní tým, že by sa na trhu správala konkurenčným spôsobom.

262 Napokon treba zdôrazniť, že Všeobecný súd podrobne preskúmal dokumentáciu, z ktorej Komisia v napadnutom rozhodnutí vychádzala. Všeobecný súd pri výkone svoje neobmedzenej právomoci usúdil, že nijaké zníženie sumy pokuty uloženej žalobkyni nie odôvodnené údajnou zníženou účasťou žalobkyne na karteli, jej údajnou okrajovou alebo pasívnou úlohou, údajným vyhnutím sa uplatneniu protisúťažných dojednaní alebo údajným nevykonaním kartelu žalobkyňou.

263 Vzhľadom na uvedené skutočnosti je potrebné zamietnuť piaty žalobný dôvod.

O šiestom žalobnom dôvode založenom na pochybení spočívajúcom v nezohľadnení nedbanlivosti spoločnosti Eni ako poľahčujúcej okolnosti

264 Žalobkyňa tvrdí, že Komisia sa dopustil pochybenia, keď jej odmietla priznať poľahčujúcu okolnosť týkajúcu sa nedbanlivosti. Komisia tým porušila článok 81 ES, článok 23 nariadenia č. 1/2003 a usmernenia z roku 2006. Žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd zrušil napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom Komisia v prípade žalobkyne odmietla uplatniť túto poľahčujúcu okolnosť, a v dôsledku toho opätovne stanovil sumu pokuty.

265 Na úvod treba pripomenúť, že podľa bodu 29 druhej zarážky usmernení z roku 2006, ktorý sa týka poľahčujúcich okolností, možno základnú sumu pokuty znížiť, ak podnik dokáže, že porušenie bolo spáchané z nedbalosti.

266 Podľa odôvodnenia 708 napadnutého rozhodnutia:

„Eni tvrdí, že nemala v úmysle dopustiť sa porušenia, keďže jej zástupca… sa zúčastnil na stretnutiach bez najmenšieho úmyslu porušiť pravidlá hospodárskej súťaže… Eni na vypočúvaní vyhlásila, že jej zástupca sa domnieval, že sa zúčastňuje na legitímnych stretnutiach EWF, zatiaľ čo sa v skutočnosti zúčastňoval na technických stretnutiach. Komisia uvádza, že vyhlásenia spoločnosti Eni nie sú podložené nijakým dôkazom. Komisia sa domnieva, že je málo pravdepodobné, aby sa zástupcovia spoločnosti Eni neúmyselne zúčastnili na stretnutiach. Pokiaľ ide o presvedčenie pána [MO.], že sa zúčastnil na stretnutiach EWF, Komisia nerozumie, ako mohlo dôjsť k takému nedorozumeniu, keďže ani z pozvánky ani z organizácie stretnutí nevyplývala najmenšia súvislosť s EWF.“

267 Žalobkyňa tvrdí, že predložila dôkaz o svojej nedbanlivosti. V tejto súvislosti odkazuje na poznámku pána MO. určenú pánovi D., jeho nadriadenému, podľa ktorej sa zúčastnil na „stretnutí medzi hlavnými európskymi výrobcami parafínov a parafínového gáča, ktoré bolo zorganizované v rámci EWF, ktorej opätovným členom sa [Eni] stala krátko na to“. Z toho vyplýva, že pán MO. bol presvedčený, že sa zúčastnil zákonných stretnutí organizovaných v rámci EWF.

268 V tejto súvislosti treba uviesť, že nedbanlivosť zo strany spoločnosti Eni nemožno v prejednávanom prípade preukázať, keďže protisúťažný obsah technických stretnutí bol jednoznačný a zjavný, napriek čomu sa pán MO. zúčastnil prinajmenšom na desiatich z trinástich technických stretnutí, ktoré sa konali v období od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005.

269 Z hľadiska zjavne protisúťažného obsahu technických stretnutí je skutočnosť, že podľa informácie, ktorú pán MO. poskytol pánov D., išlo o stretnutia organizované pod záštitou EWF, irelevantná.

270 Napokon otázka, či pán D. mal správny obraz o diskusiách, ktoré sa viedli na technických stretnutiach, je takisto irelevantná. Právomoc Komisie sankcionovať podnik v prípade, že sa dopustil porušenia, totiž predpokladá protiprávne konanie osoby, ktorá je spravidla oprávnená konať na účet podniku (rozsudok Súdneho dvora zo 7. júna 1983, Musique Diffusion française a i./Komisia, 100/80 až 103/80, Zb. s. 1825, bod 97, a rozsudok Tokai Carbon a i./Komisia, už citovaný v bode 196 vyššie, bod 277). Pán Mo. ako manažér výroby, zamestnaný najskôr spoločnosťou AgipPetroli a neskôr spoločnosťou Eni, sa považuje za osobu, ktorá je spravidla oprávnená konať v mene spoločnosti Eni.

271 Pokiaľ ide o tvrdenia žalobkyne založené na neexistencii záujmu spoločnosti Eni podieľať sa na karteli, treba odkázať na analýzu, ktorá sa nachádza v bodoch 108 až 121 vyššie.

272 Šiesty žalobný dôvod musí byť preto zamietnutý.

O štvrtom žalobnom dôvode založenom na nesprávnom preukázaní priťažujúcej okolnosti spočívajúcej v opakovanom porušení

273 Žalobkyňa tvrdí, že Komisia porušila článok 81 ES, článok 23 nariadenia č. 1/2003, usmernenia z roku 2006, zásady právnej istoty a rovnosti zaobchádzania a zneužila svoju právomoc tým, že zvýšila základnú sumu pokuty o 60 % z dôvodu priťažujúcej okolnosti spočívajúcej v opakovanom porušení. V dôsledku toho navrhuje, aby Všeobecný súd zrušil napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom Komisia zvýšila sumu pokuty, ktorú jej uložila, o 60 % z dôvodu opakovaného porušenia. Žalobkyňa subsidiárne navrhuje, aby Všeobecný súd znížil úroveň zvýšenia, ktorú uplatnila Komisia.

274 Podľa bodu 28 usmernení z roku 2006 Komisia môže zvýšiť základnú sumu pokuty, ak zistí existenciu priťažujúcich okolností. Jednou z priťažujúcich okolností je opakované porušenie vymedzené v tom istom bode ako pokračovanie v rovnakom alebo podobnom porušení po tom, ako Komisia alebo vnútroštátny orgán pre hospodársku súťaž skonštatovali, že tento podnik porušil ustanovenia článkov 81 ES alebo 82 ES. Základná suma sa v takom prípade môže zvýšiť až o 100 % za každé zistené porušenie.

275 Pojem opakované porušenie, ako je chápaný v niektorých vnútroštátnych právnych poriadkoch, znamená, že osoba sa dopustila nových porušení po tom, čo bola sankcionovaná za podobné porušenia (rozsudky Súdu prvého stupňa z 11. marca 1999, Thyssen Stahl/Komisia, T-141/94, Zb. s. II-347, bod 617, a z 30. septembra 2003, Michelin/Komisia, T-203/01, Zb. s. II-4071, bod 284).

276 Prípadné opakované porušenie sa nachádza medzi okolnosťami, ktoré treba zohľadniť pri analýze závažnosti predmetného porušenia (rozsudky Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 42 vyššie, bod 91, a Groupe Danone/Komisia, už citovaný v bode 160 vyššie, bod 26).

277 V prejednávanom prípade podľa odôvodnia 673 napadnutého rozhodnutia boli spoločnosti Eni alebo jej dcérskym spoločnostiam pred začiatkom ich účasti na karteli určené skoršie rozhodnutia Komisie týkajúce sa kartelov. Išlo o rozhodnutia Komisie 86/398/EHS z 23. apríla 1986 týkajúce sa konania o uplatnení článku [81 ES] (IV/31.149 – Polypropylén) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 230, s. 1, ďalej len „rozhodnutie Polypropylén“) a 94/599/ES z 27. júla 1994 týkajúce sa konania o uplatnení článku [81 ES] (IV/31.865 – PVC) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 239, s. 14, ďalej len „rozhodnutie PVC II“).

278 Žalobkyňa tvrdí, že jej nikdy nebolo určené nijaké rozhodnutie týkajúce sa porušenia. Konania, ktoré viedli k prijatiu rozhodnutí Polypropylén a PVC II, boli vedené voči spoločnosti Anic SpA v prípade prvého uvedeného rozhodnutia a EniChem SpA v prípade druhého uvedeného rozhodnutia. V týchto rozhodnutiach sa nedokazuje na spoločnosť Eni. Táto spoločnosť nebola adresátom žiadostí o poskytnutie informácií, neexistoval nijaký dôvod, aby sa zúčastnila na predmetných konaniach a nemala možnosť vykonať svoje právo na obhajobu.

279 Komisia v napadnutom rozhodnutí tak objektívne pripísala spoločnosti Eni zodpovednosť za konania iných právnických osôb, a to spätne po 25 rokoch. Taký prístup predstavuje porušenie zásady osobnej zodpovednosti, zásady právnej istoty, ako aj práva spoločnosti Eni na obhajobu, pretože táto spoločnosť nemohla v čase prijatia rozhodnutí Polypropylén a PVC II spochybniť zodpovednosť, ktorú jej neskôr pripísala Komisia v napadnutom rozhodnutí.

280 Komisia sa domnieva, že tvrdenie žalobkyne je v rozpore s judikatúrou týkajúcou sa domnienky skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu materskou spoločnosťou na obchodné správanie dcérskej spoločnosti, ktorá je v jej 100 % alebo takmer 100 % vlastníctve. V takom prípade nemusí Komisia predložiť nijaký dodatočný dôkaz, ak dotknuté spoločnosti samy nepredložia dôkaz smerujúci k vyvráteniu predmetnej domnienky, čo bol prípad, o ktorý ide v prejednávanej veci.

281 Z argumentácie účastníkov konania vyplýva, že hlavnou otázkou predloženou Všeobecnému súdu na preskúmanie v rámci tohto žalobného dôvodu je uplatniteľnosť domnienky existencie hospodárskej jednotky medzi materskou spoločnosťou a dcérskymi spoločnosťami v jej 100 % vlastníctve v osobitnom kontexte opakovaného porušenia v prípade, keď sa dcérske spoločnosti dopustili porušení, ktoré Komisia sankcionovala skoršími rozhodnutiami, v ktorých však nebola materskej spoločnosti pripísaná zodpovednosť za konania dcérskych spoločností.

282 Je potrebné pripomenúť, že právo Únie v oblasti hospodárskej súťaže sa týka činností podnikov a že pojem podnik zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právne postavenie a spôsob financovania (pozri rozsudok Súdneho dvora z 10. septembra 2009, Akzo Nobel a i./Komisia, C-97/08 P, Zb. s. I-8237, bod 54 a tam citovanú judikatúru).

283 Protisúťažné správanie podniku môže byť teda pripísané inému podniku v prípade, ak prvý podnik neurčoval svoje správanie na trhu samostatne, najmä so zreteľom na hospodárske a právne väzby, ktoré ich spájajú (rozsudky Súdneho dvora z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 117, a Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 282 vyššie, bod 58).

284 V osobitnom prípade, keď materská spoločnosť vlastní 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti, ktorá sa dopustila porušenia pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, jednak táto materská spoločnosť môže uplatňovať rozhodujúci vplyv na správanie tejto dcérskej spoločnosti a jednak existuje vyvrátiteľná domnienka, že uvedená materská spoločnosť skutočne uplatňuje rozhodujúci vplyv na správanie svojej dcérskej spoločnosti. Za týchto podmienok stačí, ak Komisia preukáže, že celé základné imanie dcérskej spoločnosti je vo vlastníctve materskej spoločnosti, aby sa predpokladalo, že materská spoločnosť uplatňuje rozhodujúci vplyv na obchodnú politiku dcérskej spoločnosti. V dôsledku toho môže Komisia voči materskej spoločnosti vyvodiť solidárnu zodpovednosť za zaplatenie pokuty, ktorá bola uložená dcérskej spoločnosti, ibaže by táto materská spoločnosť, ktorej prináleží vyvrátenie tejto domnienky, predložila dostatočné dôkazy, ktoré preukazujú, že jej dcérska spoločnosť sa na trhu správa nezávisle (pozri rozsudok Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 282 vyššie, body 60 a 61 a tam citovanú judikatúru).

285 Podľa judikatúry na účely vyvrátenia domnienky obvineným spoločnostiam prináleží predložiť všetky dôkazy týkajúce sa hospodárskych, organizačných a právnych väzieb medzi dcérskou spoločnosťou a materskou spoločnosťou, o ktorých sa domnievajú, že môžu preukázať, že netvoria jeden hospodársky subjekt. Všeobecný súd musí totiž pri svojom posúdení zohľadniť všetky predložené dôkazy, ktorých povaha a význam sa môžu líšiť v závislosti od charakteristík každej veci (rozsudok Súdu prvého stupňa z 12. decembra 2007, Akzo Nobel a i./Komisia, T-112/05, Zb. s. II-5049, bod 65, a rozsudok Všeobecného súdu z 13. júla 2011, Eni/Komisia, T-39/07, Zb. s. II-4457, bod 95).

286 V prejednávanom prípade žalobkyňa poukazuje na to, že *a posteriori* pripísanie fiktívnej zodpovednosti na účely opakovaného porušenia na základe domnienky existencie hospodárskej jednotky medzi dcérskou a materskou spoločnosťou založenej na kapitálových väzbách by spôsobilo, že uvedená domnienka sa stane nevyvrátiteľnou, pretože v rámci konaní, ktoré viedli k prijatou rozhodnutí Polypropylén a PVC II, nemohla vykonávať svoje právo na obhajobu.

287 Komisia v odôvodneniach 674 až 676 napadnutého rozhodnutia iba uvádza, že rozhodnutie Polypropylén bolo určené najmä spoločnosti Anic, zatiaľ čo rozhodnutie PVC II bolo určené najmä spoločnosti EniChem. Podľa Komisie boli títo adresáti v čase, keď došlo k jednotlivým porušeniam, súčasťou „skupín, ktoré sa následne vyvinuli tak, aby dnes predstavovali skupinu Eni“, takže spoločnosti Eni už boli určené skoršie rozhodnutia konštatujúce porušenie článku 81 ES.

288 Komisia, ktorá sa oprela o rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný v bode 275 vyššie (bod 290), v odôvodnení 678 napadnutého rozhodnutia usúdila:

„… Rozhodnutia [Polypropylén a PVC II] boli prijaté voči subjektom, ktoré boli súčasťou podniku v čase, keď sa dopustili porušenia… Opakované porušenie možno vo vzťahu k dcérskej spoločnosti preukázať aj odkazom na predchádzajúce porušenie, ktorého sa dopustila iná dcérska spoločnosť tej istej skupiny, hoci materská spoločnosť nebola adresátom predchádzajúceho rozhodnutia o zákaze… V každom prípade vnútorné reorganizácie nemôžu mať vplyv na posúdenie existencie tejto priťažujúcej okolnosti. Komisia tiež pripomína, že nemá povinnosť adresovať rozhodnutie hlavnej materskej spoločnosti, ale pri určovaní adresáta rozhodnutia disponuje voľnosťou.“

289 V prvom rade treba poznamenať, že na rozdiel od prejednávaného prípadu vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Michelin/Komisia, už citovaný v bode 275 vyššie, žalobkyňa nespochybnila to, že dcérske spoločnosti a materská spoločnosť patrili do toho istého podniky, a nepoukázala na porušenie práva materskej spoločnosti na obhajobu, pokiaľ ide o spätné pripísanie zodpovednosti za porušenie, ktorého sa dopustila iná dcérska spoločnosť, ktorej bolo určené skoršie rozhodnutie. Práve z tohto dôvodu mohol Všeobecný súd v uvedenom rozsudku zamietnuť žalobu bez toho, aby sa vyjadril k prípadnému zohľadneniu skutočností vyvracajúcich domnienku zodpovednosti alebo k výkonu práva na obhajobu v tejto súvislosti. Naproti tomu, keďže v prejednávanej veci Eni v tejto súvislosti uvádza závažné tvrdenia, Všeobecný súd nemôže automaticky použiť na prejednávaný prípad riešenie uplatnené v rozsudku Michelin/Komisia, už citovanom v bode 275 vyššie.

290 V druhom rade treba odkázať na vývoj judikatúry súdu Únie v období po vyhlásení rozsudku Michelin/Komisia, už citovaného v bode 275 vyššie, vzhľadom na domnienku skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu materskou spoločnosťou na jej dcérsku spoločnosť, ktorá sa zakladá výlučne na tom, že materská spoločnosť vlastní celé alebo takmer celé základné imanie dcérskej spoločnosti.

291 Súdny dvor konkrétne vo svojich rozsudok z 20. januára 2011, General Química a i./Komisia (C-90/09 P, Zb. s. I-1, body 104 až 109) a z 29. septembra 2011, Elf Aquitaine/Komisia (C-521/09 P, Zb. s. I-8947, body 153, 167 a 168), zdôraznil význam preskúmania tvrdení sankcionovaných podnikov, ktoré sa týkajú vyvrátenia domnienky skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu materskou spoločnosťou na jej dcérsku spoločnosť.

292 V treťom rade treba uviesť, že v prejednávanej veci vzhľadom na to, že spoločnosti Eni neboli určené ani rozhodnutie Polypropylén ani rozhodnutie PVC II, nemala možnosť v rámci správnych konaní, ktoré viedli k prijatiu uvedených rozhodnutí, uviesť skutočnosti, ktoré by mohli vyvrátiť domnienku skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu materskou spoločnosťou na jej dcérsku spoločnosť, na základe ktorej Komisia viac ako o štrnásť rokov neskôr uplatnila voči nej v rámci napadnutého rozhodnutia opakované porušenie.

293 Nepochybne v oznámení o výhradách zaslanom v rámci konania, ktoré viedlo k prijatiu napadnutého rozhodnutia, Komisia v kontexte priťažujúcich okolností uviedla, že „pred alebo počas porušenia prinajmenšom spoločnostiam Eni, Shell a Total boli už určené [jej] predchádzajúce rozhodnutia… týkajúce sa kartelov“, a spresnila, že ide o rozhodnutia Polypropylén a PVC II.

294 Táto informácia v oznámení o výhradách však nemôže vyhovieť požiadavkám vyplývajúcim z rešpektovania práva na obhajobu, ktoré spočíva v skutočnej možnosti predložiť dôkazy umožňujúce vyvrátiť predmetnú domnienku.

295 V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa judikatúry Súdneho dvora jednak zásada rešpektovania práva na obhajobu vylučuje, aby bolo možné považovať za zákonné rozhodnutie, ktorým Komisia uloží podniku pokutu v oblasti hospodárskej súťaže bez toho, aby mu predtým oznámila výhrady prijaté voči nemu, a jednak oznámenie o výhradách musí vzhľadom na svoju dôležitosť jednoznačne určovať právnickú osobu, ktorej môžu byť uložené pokuty, a musí jej byť určené (rozsudky Súdneho dvora z 3. septembra 2009, Papierfabrik August Koehler a i./Komisia, C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P, Zb. s. I-7191, body 37 a 38, A Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 282 vyššie, bod 57).

296 Nemožno preto pripustiť, že Komisia sa v rámci preukázania opakovaného porušenia ako priťažujúcej okolnosti môže domnievať, že treba voči spoločnosti vyvodiť zodpovednosť za predchádzajúce porušenie, za ktoré nebola sankcionovaná rozhodnutím Komisie a v rámci preukázania ktorého jej nebolo doručené oznámenie o výhradách. Takej spoločnosti totiž nebolo v konaní, ktoré viedlo k prijatiu rozhodnutia, ktorým bolo konštatované predchádzajúce porušenie, umožnené, aby uviedla svoje tvrdenia s cieľom spochybniť – v rozsahu, v akom sa jej to týka – prípadnú existenciu hospodárskej jednotky medzi ňou a ďalšími spoločnosťami, ktorým bolo určené skoršie rozhodnutie (rozsudok Všeobecného súdu z 13. júla 2011, ThyssenKrupp Liften Ascenseurs a i./Komisia, T-144/07, T-147/07 až T-150/07 a T-154/07, Zb. s. II-5129, bod 319).

297 Tento záver treba prijať tým skôr, že hoci je pravda, že zásada proporcionality vyžaduje, aby sa pri posudzovaní sklonu podniku k porušovaniu pravidiel hospodárskej súťaže vzal do úvahy čas, ktorý uplynie medzi predmetným porušením a predchádzajúcim porušením týchto pravidiel, Súdny dvor už zdôraznil, že Komisia nemôže byť pri konštatovaní opakovaného porušenia viazaná prípadnou premlčacou lehotou (rozsudok Groupe Danone/Komisia, už citovaný v bode 160 vyššie, bod 38, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 18. júna 2008, Hoechst/Komisia, T 410/03, Zb. s. II 881, bod 462) a že v dôsledku toho k takému konštatovaniu môže dôjsť aj mnoho rokov po konštatovaní porušenia, keď by dotknutý podnik v každom prípade nemohol spochybniť existenciu takej hospodárskej jednotky, najmä keď sa uplatní domnienka uvedená v bode 284 vyššie (rozsudok ThyssenKrupp Liften Ascenseurs a i./Komisia, už citovaný v bode 296 vyššie, bod 320).

298 Napokon nemožno uznať, že materskej spoločnosti v prípade, ak vlastní takmer celé základné imanie dcérskej spoločnosti, je tiež určené upozornenie adresované dcérskej spoločnosti vyplývajúce z predchádzajúceho rozhodnutia Komisie, ktorým bola dcérska spoločnosť sankcionovaná za porušenie práva hospodárskej súťaže. Hoci je totiž pravda, že sa možno dôvodne domnievať, že materská spoločnosť skutočne vie o predchádzajúcom rozhodnutí, ktoré Komisia adresovala jej dcérskej spoločnosti, v ktorej vlastní takmer celé základné imanie, takáto vedomosť nemôže napraviť skutočnosť, že v predchádzajúcom rozhodnutí nebola konštatovaná hospodárska jednota medzi touto materskou spoločnosťou a jej dcérskou spoločnosťou na účely pripísania zodpovednosti za predchádzajúce porušenie uvedenej materskej spoločnosti a zvýšenia pokút, ktoré jej boli uložené, z dôvodu opakovaného porušenia (rozsudok ThyssenKrupp Liften Ascenseurs a i./Komisia, už citovaný v bode 296 vyššie, bod 322).

299 Všeobecný súd preto usudzuje, že Komisia tým, že prijala záver o opakovanom porušení na základe rozhodnutí Polypropylén a PVC II, ktoré neboli určené spoločnosti Eni, a tým, že spätne pripísala spoločnosti Eni zodpovednosť za porušenia, ktorých sa dopustili spoločnosti Anic a EniChem, porušila právo spoločnosti Eni na obhajobu.

300 Tento záver nemôže byť spochybnený ani ďalšími tvrdeniami Komisie.

301 Komisia sa odvoláva na rozsudky Súdu prvého stupňa z 8. júla 2008, BPB/Komisia (T-53/03, Zb. s. II-1333, body 368 a 389) a z 30. septembra 2009, Hoechst/Komisia, T-161/05, Zb. s. II-3555, bod 147). V týchto rozsudkoch súd Únie potvrdil možnosť uplatniť opakované porušenie ako priťažujúcu okolnosť, pokiaľ ide o porušenia, ktorých sa dopustili priamo rôzne dcérske spoločnosti tej istej materskej spoločnosti.

302 V tejto súvislosti stačí uviesť, že Súd prvého stupňa v uvedených rozsudkoch, ktoré spomenula Komisia, nepreskúmal z hľadiska rešpektovania práva na obhajobu, či Komisia mohla zákonne spätne pripísať materskej spoločnosti zodpovednosť za porušenie, ktoré sa dopustila dcérska spoločnosť, ktorej bola uložená sankcia v predchádzajúcom rozhodnutí. Tieto rozsudky preto nemôžu ovplyvniť analýzu tohto žalobného dôvodu.

303 To isté platí v prípade rozsudku Všeobecného súdu z 27. septembra 2012, Shell Petroleum a i./Komisia (T-343/06).

304 Vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Shell Petroleum a i./Komisia, už citovaný v bode 303 vyššie, žalobkyne po prvýkrát až na pojednávaní uviedli skutočnosť, že Komisia porušila ich právo na obhajobu tým, že im neumožnila vyvrátiť domnienku skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu materskými spoločnosťami na ich dcérske spoločnosti, ktorým boli uložené sankcie za dve predchádzajúce porušenia zohľadnené na účely preukázania opakovaného porušenia.

305 Všeobecný súd však nevykonal vecné preskúmanie tejto výhrady, ale zamietol ju ako neprípustnú z dôvodu jej neskorého uplatnenia, a to na základe článku 44 ods. 1 písm. c) a článku 48 ods. 2 rokovacieho poriadku.

306 Rozsudok Shell Petroleum a i./Komisia, už citovaný v bode 303 vyššie, vôbec nebráni riešeniu prijatému v bode 299 vyššie.

307 Z uvedeného vyplýva, že treba vyhovieť štvrtému žalobnému dôvodu a zmeniť napadnuté rozhodnutie bez toho, aby bolo potrebné preskúmať ostatné výhrady žalobkyne, ktoré boli uvedené v rámci tohto žalobného dôvodu.

308 Dôsledky, ktoré treba vyvodiť z nezákonnosti konštatovanej v bode 299 vyššie, sú predmetom skúmania v bodoch 309 a nasl.

O výkone neobmedzenej právomoci a o stanovení konečnej sumy pokuty

309 Podľa odôvodnenia 662 napadnutého rozhodnutia sa základná suma pokuty, ktorú treba uložiť spoločnosti Eni, stanovuje na 13 000 000 eur.

310 Podľa odôvodnenia 680 napadnutého rozhodnutia Komisia zvýšila základnú sumu pokuty o 60 % z dôvodu opakovaného porušenia, pričom základná suma tak dosahuje výšku 20 800 000 eur.

311 Následne v odôvodnení 713 napadnutého rozhodnutia Komisia spresnila, že na účely dosiahnutia odstrašujúceho účinku a z dôvodu veľkosti spoločnosti Eni podľa bodu 30 usmernení z roku 2006 bolo potrebné základnú sumu pokuty ešte zvýšiť uplatnením koeficientu 1,4. Komisia tak dospela k upravenej základnej sume rovnajúcej sa 29 120 000 eur. Táto suma zodpovedá pokute uloženej spoločnosti Eni v napadnutom rozhodnutí.

312 Vzhľadom na záver, ku ktorému dospel Všeobecný súd po preskúmaní štvrtého žalobného dôvodu (pozri body 307 a 308 vyššie), treba opätovne stanoviť sumu pokuty pri zohľadnení základnej sumy 13 000 000 eur, avšak bez zvýšenia o 60 % z dôvodu opakovaného porušenia.

313 Ostatné zložky výpočtu sumy pokuty zostávajú nezmenené, pričom sumu pokuty, ktorá sa má uložiť spoločnosti Eni, treba stanoviť na 18 200 000 eur.

314 Všeobecný súd v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci usudzuje, že takto stanovená suma pokuty je primeraná vzhľadom na závažnosť a dĺžku trvania porušenia, ktorého sa dopustila žalobkyňa.

O trovách

315 Podľa článku 87 ods. 3 rokovacieho poriadku môže Všeobecný súd rozdeliť náhradu trov konania medzi účastníkov konania alebo rozhodnúť tak, že každý z účastníkov konania znáša svoje vlastné trovy konania, ak účastníci konania mali úspech len v časti predmetu konania.

316 V prejednávanej veci boli žalobné dôvody smerujúce k spochybneniu účasti spoločnosti Eni na karteli zamietnuté. Všeobecný súd vyhovel len jednému zo šiestich žalobných dôvodov, ktoré uviedla žalobkyňa, takže suma pokuty, ktorá jej bola uložená, sa znížila o 37,5 %. Bude preto spravodlivým posúdením okolností prípadu rozhodnutie, že žalobkyňa znáša polovicu svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť polovicu trov konania vynaložených Komisiou. Komisia znáša polovicu svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť polovicu trov konania vynaložených žalobkyňou.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (tretia komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. **Suma pokuty uloženej spoločnosti Eni SpA v článku 2 rozhodnutia Komisie K(2008) 5476 v konečnom znení z 1. októbra 2008 týkajúceho sa konania podľa článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39.181 – Sviečkové vosky) sa stanovuje na 18 200 000 eur.**

2. **V zostávajúcej časti sa žaloba zamieta.**

3. **Európska komisia znáša polovicu svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť polovicu trov konania vynaložených spoločnosťou Eni SpA. Spoločnosť Eni SpA znáša polovicu svojich vlastných trov konania a je povinná nahradiť polovicu trov konania vynaložených Komisiou.**

Czúcz Labucka Gratsias

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 12. decembra 2014.

Podpisy

Obsah

Skutkové okolnosti 2

1. Správne konanie a prijatie napadnutého rozhodnutia 2

2. O skupine Eni 4

Konanie a návrhy účastníkov konania 5

Právny stav 5

1. O prvom a druhom žalobnom dôvode, ktoré sa týkajú účasti žalobkyne na karteli a sú založené na porušení článku 81 ES 6

O pojmoch dohoda a zosúladený postup 6

O zásadách hodnotenia dôkazov 7

O opise hlavnej časti porušenia v napadnutom rozhodnutí 10

O účasti spoločnosti Eni na karteli z dôvodu jej prítomnosti na technickom stretnutí z 30. a 31.októbra 1997 13

Preskúmanie dôkazov 13

O účasti spoločnosti Eni na technickom stretnutí z 30. a 31. októbra 1997 a otázka jej dištancovania sa 14

Záver o účasti žalobkyne na karteli 30. a 31. októbra 1997 15

O účasti spoločnosti Eni na porušení v období od 21. februára 2002 do 28. apríla 2005 16

O neúčasti spoločnosti Eni na dohode alebo zosúladenom postupe, ktoré sa týkajú určenia cien parafínových voskov 16

– Preskúmanie dôkazov 16

– O účasti spoločnosti Eni na protisúťažných stretnutiach a nedištancovaní sa 18

– O údajnej absencii záujmu žalobkyne podieľať sa na dohodách alebo zosúladených postupoch týkajúcich sa určenia cien parafínových voskov 19

– O alternatívnom vysvetlení poskytnutom žalobkyňou 20

– O údajnej neexistencii zhody vôle 20

– O údajnej neúčasti na zosúladenom postupe 22

O neúčasti spoločnosti Eni na dohode alebo zosúladenom postupe na účely výmeny informácií 24

2. O žalobných dôvodoch uvedených v súvislosti so stanovením sumy pokuty uloženej žalobkyni .. 25

O treťom žalobnom dôvode založenom na nesprávnom stanovení koeficientu z dôvodu závažnosti porušenia na 17 % a dodatočnej sume nazvanej „vstupný poplatok“ 25

O piatom žalobnom dôvode založenom na pochybení, pokiaľ ide o nezohľadnenie okrajovej úlohy spoločnosti Eni v rámci kartelu a neuplatnenia dohôd o cenách ako poľahčujúcej okolnosti 29

O pasívnej alebo okrajovej úlohe spoločnosti Eni v rámci kartelu 29

– O dôvodnosti napadnutého rozhodnutia 29

– O odôvodnení napadnutého rozhodnutia 33

O nevykonaní dohôd týkajúcich sa určenia cien spoločnosťou Eni 34

– O dôvodnosti napadnutého rozhodnutia 34

– O odôvodnení napadnutého rozhodnutia 36

O šiestom žalobnom dôvode založenom na pochybení spočívajúcom v nezohľadnení nedbanlivosti spoločnosti Eni ako poľahčujúcej okolnosti 37

O štvrtom žalobnom dôvode založenom na nesprávnom preukázaní priťažujúcej okolnosti spočívajúcej v opakovanom porušení 38

O výkone neobmedzenej právomoci a o stanovení konečnej sumy pokuty 42

O trovách 43